

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

ПРАДПІСАЊННЕ

С. 4 — 5

С. 9

Фота Максіма МІКЕШЫНА

ПАД ЗАСЕННЮ

ЖЫЛІЦКІХ

АЛЕЙ

С. 2

С. 8

С. 6

Гучаў з балкона паланэз...

Симвалічную стужку перад уваходам у адрэстаўраваную частку палаца пераразаюць (злева направа) старшыня Кіраўскага райвыканкама Уладзімір Піскіжаў, старшыня Магілёўскага аблвыканкама Пётр Руднік, міністр культуры краіны Павел Латушка, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Анатоль Глаз.

9 верасня ў аграгарадку “Жылічы” Кіраўскага раёна адбылося ўрачыстае адкрыццё першай чаргі рэстаўрацыі і ўзнаўлення мясцовага палацава-паркавага ансамбля.

Як паведаміў “К” начальнік упраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкама Анатоль Сінкавец, на гэтыя работы было выкарыстана сем мільярд рублёў з рэспубліканскага і абласнога бюджэта. Перліна сядзібнага дойлідства Магілёўшчыны, па словах Анатоля Сінкаўца, даўно займела ў Кіраўскім раёне статус высокаўплывовага цэнтру культуры і мастацтва, а ў перспектыве, пасля далейшай рэстаўрацыі, палац мае стаць чарговай беларускай прынадай для самых патрабавальных турыстаў.

Начальнік аддзела культуры Кіраўскага райвыканкама Тамара Галубоўская патлумачыла, што першая “адроджаная” чарга тычыцца толькі паўночна-заходняй палацавай часткі, якая набыла першапачатковы абрысы, прадугледжаныя праектам 1825 года. У гэтай частцы будынка месцяцца памяшканні дзіцячай школы мастацтваў. Нагадаем чытачам, што апрача названай установы ў колішнім уладанні паноў Булгакаў знаходзіцца бібліятэка і музей.

Пасля рэстаўрацыйна-ўзнаўленчых работ у паўночна-заходняй частцы будынка, як распавяла Тамара Галубоўская, з’явіліся новыя аўдыторыі для мастацкага аддзялення ДШМ, а таксама цудоўна абсталяваны харэаграфічны клас. Аднак школа адметная на

сёння не толькі новымі сценамі і мэбляй, але і музычнымі інструментамі. З нагоды свята старшыня Магілёўскага аблвыканкама Пётр Руднік падарыў установе фартэпіяна і раяль, міністр культуры краіны Павел Латушка — два баяны, столькі ж акардэонаў і домр, а таксама балалайку, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Анатоль Глаз — цудоўную ўласную гітару...

Перад палацам, на скрыжаванні старавецкіх паркавых алей, выступілі танцавальныя калектывы Бабурынскай харэаграфічнай школы-каледжа. І ўся гэтая ўрачыста-святочная дзея магічным чынам перанесла прысутных у атмосферу баю канца XIX стагоддзя, у часы паноў Булгакаў, што ведалі толк у музыцы і танцах... Словам, як і раней, з палацавага балкона даносіліся чароўныя гукі паланэзаў і мазурак у выкананні скрыпкі, віяланчэлі, фартэпіяна...

У Малой канцэртнай зале палаца выступілі вучні, выпускнікі і выкладчыкі ДШМ. А ў вялікай сабраліся літаральна ўсе жыхары аграгарадка, тут адбылося святкаванне 40-годдзя дзіцячай школы мастацтваў, якой ня зменна кіруе бліскучы педагог і музыкант Уладзімір Татарынаў.

Па словах начальніка аддзела культуры Кіраўскага райвыканкама Тамары Галубоўскай, у перспектыве рэстаўрацыю чакае паўночная палацавая частка. Будзе адроджана каталіцкая капліца, з’явіцца памяшканні для музейных фондаў, адкрыецца карцінная галерэя. Словам, у Мірскага і Нясвяжскага замкаў з’явіцца годны “канкурэнт”.

Яўген РАПІН
Фота Максіма МІКЕШЫНА

У прасторы “чалавечых арыенціраў”...

12 верасня ў Нацыянальным мастацкім музеі адбылася прэс-канферэнцыя ў рамках Рэспубліканскай выстаўкі манументальнага мастацтва.

Тэма канферэнцыі — “Стан і перспектывы развіцця манументальнага мастацтва (скульптура, жывапіс, габелен і г. д.) Рэспублікі Беларусь”. У прэс-канферэнцыі прынялі ўдзел першы намеснік міністра культуры краіны Уладзімір Карачэўскі, народны мастак Беларусі Іван Міско, старшыня Беларускага саюза мастакоў Уладзімір Савіч, рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Міхаіл Баразна, заслужаны архітэктар Беларусі Леанід Левін, дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Уладзімір Пракапцоў, начальнік аддзела культурна-асветніцкай работы ўпраўлення культуры Мінгарвыканкама Вольга Лукашук, старшыня секцыі крытыкі і мастацтвазнаўства БСМ Барыс Крэпак.

Уладзімір Карачэўскі азнаёміў з планам мерапрыемстваў выстаўкі манументальнага мастацтва, у які ўваходзіць рэспубліканскі манументальнага мастацтва ўсіх рэгіёнаў Беларусі за 20 гадоў (у фотааздымках), што адкрылася 13 верасня ў галерэі “Лабірынт” Нацыянальнай бібліятэкі; выстаўка членаў секцыі манументальнага і дэкаратыўна-пры-

Пад час прэс-канферэнцыі.

кладнага мастацтва ў “Палацы мастацтваў” БСМ (кастрычнік); выстаўка твораў студэнтаў і выкладчыкаў кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва ў БДАМ (кастрычнік); экспазіцыя твораў у духоўных і рэлігійных аб’ектах у Храме-помніку ў гонар Усіх Святых (кастрычнік); размяшчэнне выяў лепшых твораў на біг-бордах у Мінску і г. д.

У лістападзе — снежні плануецца правядзенне навукова-практычнай канферэнцыі па выніках выстаўкі. На прэс-канферэнцыі адбылася сур’ёзная размова пра сучаснае манументальнае мастацтва ў краіне, пра перспектывы яго развіцця ў бліжэйшы час і пра вострыя праблемы, што сёння існуюць у гэтай прасторы “чалавечых арыенціраў”, як можна назваць гэтае сацыяльна найважнейшае мастацтва з усіх іншых выяўленчых мастацтваў.

Наш кар.

Прафесійнае свята бібліятэкараў

Як ператварыць карыстальніка ў чытача?

У Нацыянальным прэс-цэнтры Рэспублікі Беларусь 13 верасня адбылася прэс-канферэнцыя з нагоды Дня бібліятэк.

Сёлета, як заўважыў намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Тадэўш Стружэцкі, спаўняецца дзесяць гадоў з дня заснавання прафесійнага бібліятэчнага свята. У рэспубліцы цяпер налічваецца больш за 9 тысяч публічных і спецыяльных бібліятэк з агульным кніжным фондам у 200 мільёнаў экзэмпляраў.

Актывізацыі бібліятэчнай справы падтрымляе рэалізацыя Дзяржпраграмы адроджэння і развіцця сямі. За апошнія пяць гадоў мадэрнізавана і ўзведзена 1470 бібліятэк у аграгарадках Беларусі. Усе гэтыя ўстановы напоўнілі выкарыстоўваюць найноўшыя інфармацыйныя тэхналогіі. На далейшае ўдасканаленне аўтаматызацыі бібліятэчнай справы скіравана і Дзяржаўная праграма “Культура Беларусі” на 2011 — 2015 гады. На сёння ўжо 49 рэспубліканскіх устаноў карыстаюцца магчымасцямі віртуальнай чытальнай залы Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

Між тым, як зазначыў Тадэўш Стружэцкі, бібліятэчная справа не пазбаўлена і праблем, што “назапашваліся” гадамі. Да прыкладу, аб’ёмы новых кніжных паступленняў не заўжды адпавядаюць сучасным еўрапейскім стандартам. Пастаяннай увагі патрабу-

Шаноўныя сябры!

Ад імя Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь сардэчна віншую вас з прафесійным святам — Днём бібліятэк!

Сёння бібліятэкі — адны з самых запатрабаваных устаноў культуры, якія выконваюць у грамадстве высокую місію: забяспечваюць доступ да ведаў, развіваюць культуру, дапамагаюць адукацыі. У XXI стагоддзі асноўнай мэтай бібліятэк застаецца інфармацыйнае забеспячэнне інавацыйнай, навуковай і вучэбнай дзейнасці.

Жадаю ўсім супрацоўнікам і чытачам бібліятэк здароўя, добрага настрою і творчых поспехаў!

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка

юць якасць і мабільнасць бібліятэчнага абслугоўвання. Недаравальна і тое, што многія сельскія ўстановы пакуль не маюць тэлефоннай сувязі. Па-ранейшаму не стае высокакваліфікаваных кадраў. І яшчэ адно: бібліятэчных карыстальнікаў шмат, а вольных кніжак — нездальняючая. Таму, як сцвердзіў намеснік міністра, наспей час стварэння Нацыянальнай праграмы развіцця чытання.

Дэкан факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый БДУКІМ Мікалай Яцвіч патлумачыў кадравую сітуацыю. Сёння ў прафесіі — 17 тысяч бібліятэкараў. Але на кожнага сённяшняга выпускніка — дзве заяўкі. Справа ў тым, што спецыялісты, атрымаўшы неаблагу прафесійную падрыхтоўку, з прычыны нізкіх бібліятэчных заробкаў шукаюць працу ў іншых сферах дзейнасці.

Пра ўздым прафесійнага прэстыжу і канкурэнтную барацьбу за кадры казала першы намеснік дырэктара па абслугоўван-

ні карыстальнікаў і ідэалогі Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Алена Далгаполава. 15 верасня, у Дзень бібліятэк, галерэя “Ракурс” НББ прэзентавала выстаўку “Сам сабе мастак”, на якой прадстаўлены творчыя работы бібліятэкараў рэспублікі. Гэта сумесны праект Беларускай бібліятэчнай асацыяцыі і Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. У экспазіцыі — каля 70 твораў, выкананых у розных відах мастацтва: жывапісе, скульптуры, ткацтве, саломкапляценні, вышыўцы і дызайне адзення.

Святочныя мерапрыемствы з нагоды Дня бібліятэк распачаліся 15 верасня а 12-й гадзіне на плошчы перад Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі, ля помніка Францыску Скарыну. Як і заўжды, тут сабраліся работнікі культуры і бібліятэчнай справы з усіх рэгіёнаў краіны. У праграме свята былі харэаграфічныя і тэатралізаваныя нумары.

Андрэй СТАРЖЫНСКІ

“Сожскі карагод-2011”

“Белы піяр” у Дзень Гомеля

Пазаўчора ў Гомелі адкрыўся VI Міжнародны фестываль харэаграфічнага мастацтва “Сожскі карагод”. Ён сабраў больш за тысячы ўдзельнікаў з Расіі, Беларусі, Украіны, Латвіі, Малдовы, Францыі, Эстоніі.

Сярод самых выбітных гасцей свята — Дзяржаўны заслужаны акадэмічны ансамбль нацыянальнага танца Грузіі, заснаваны больш за 60 гадоў таму Іліко Сухішвілі і Ніно Рамішвілі. Як заўсёды, у межах фестывалю адбудзецца Міжнародны конкурс, які ахопіць некалькі намінацый: народны танец, эстрадны і сучасны. Жюры ўзначальвае народны артыст Беларусі Валянцін Дудкевіч. Акрамя таго, пройдзе турнір па спартыўных бальных танцах, які таксама ахопіць прадстаўнікоў некалькіх краін. Будучы праведзены творчыя сустрэчы, майстар-класы, выстаўкі.

Начальнік аддзела па справах моладзі Гомельскага гарвыканкама Дзяніс Язерскі паведамаў “К”, што сёлетні, VI Міжнародны фестываль харэаграфічнага мастацтва “Сожскі карагод” займеў новую “фарбу”: 16 верасня ў фестывальным антуражы распачаў работу Міжнародны форум маладых журналістаў “Белы піяр”. Ён ініцыятыва належыць гарадской моладзі.

Па словах Дзяніса Язерскага, піярцы “Сожскі карагод” і асвятляць культурнае

— На сёлетнім фестывалі, — адзначыла намеснік старшыні Гомельскага гарвыканкама Алена Клічкоўская, — шмат чаго будзе ўпершыню. Бо на “Сожскім карагодзе”, які традыцыйна прымеркаваны да Свята горада, не можа не адбіцца тое, што Гомель прызнаны Культурнай сталіцай Беларусі...

Так, сёння ўрачыста выправіцца ў свой першы рэйс так званы гістарычны тралейбус, ідэя якога ў свой час была прапанавана тамтэйшымі студэнтамі. Ад іншых ён адрозніваецца не толькі знешне — у ім усталявана спецыяльная панэль, дзе будзе змяшчацца відэаінфармацыя, прысвечаная тым гістарычным мясцінам, праз якія пралягае маршрут. З’явіцца і “гістарычны талончык”, на зваротным баку якіх будучы ўвасоблены гістарычныя помнікі Гомельшчыны.

У першы фестывальны дзень у Палацава-паркавым ансамблі ўпершыню прайшла “Музычная асамблея”, каб удзельнікі “Сожскага карагод” маглі крыху адпачыць пасля дарогі, настроіцца на свята і, галоўнае, пасябраваць. Упершыню быў запланаваны і

жыццё Гомеля пад час Дня горада будучы прадстаўнікі рэгіянальных і рэспубліканскіх СМІ Беларусі, а таксама журналісты з Кітая, Індыі, Францыі, Вялікабрытаніі, Польшчы, Латвіі, Балгарыі, Расіі і Украіны — усяго больш за 30 юнакоў і дзяўчат.

У пятніцу маладыя журналісты пабывалі ў Гомельскай гарадской цэнтральнай бібліятэцы імя А.І. Герцэна і прысутнічалі на прэзентацыі тамтэйшага музея рэдкага аўтографу, а на стадыёне “Цэнтральны”

фаер-фэст — свята агню, куды запрошаны ажно восем калектываў з розных краін, якія пагадзіліся расквеціць неба горада над Сожам вогненнымі шоу і феерверкамі.

— Гэты фестываль — “візітуйка” Гомеля, — адзначыла першы намеснік начальніка ўпраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама Вольга Антоненка. — Таму да харэаграфіі вырашылі дадаць свята аматарскага цыркавага мастацтва. Пагадзіцца, харэаграфію і цырк шмат што звязвае — найперш, пластыка. На нашу прапанову адгукнуліся 12 цыркавых калектываў. Яны выступілі ў Дзень горада на адкрытай пляцоўцы — на плошчы — і, спадзяюся, закладуць традыцыю, якая будзе падтрымана на наступных “...Карагодах”.

На Свяце горада будзе і карнавальнае шэсце (гэтым разам — з Гуліверам), і нават кіданне марожанага, і, паводле традыцыі, свае “гарады ў горадзе”: Горад ідэй, Горад майстроў ды іншыя. А як жа праславіць крызіс?

— Галоўнае, каб крызісу не было ў нашай душы, — усміхнуўся першы намеснік міністра культуры краіны Уладзімір Карачэўскі. — Таму няма чаго здзіўляцца, што сёлетняя восень атрымліваецца папраўдзе фестывальнай.

Н.Б.

прынялі ўдзел ва ўрачыстым адкрыцці “Сожскага карагод”.

Сёння “Белы піяр” наведзе фестывальны канцэрт з удзелам артыстаў расійскай эстрады, убачыць Свята горада, паўдзельнічае ў “круглым stole” “Моладзь у сучасным свеце”.

18 верасня, пасля аглядавай экскурсіі па горадзе, журналісты пабываюць на закрыцці Адкрытага Сусветнага турніру па спартыўных танцах “Залатая Рысь”.

Летуценны вобраз Шагала

Новым адметным экспанатам папоўніўся Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь. У прыватнасці, да святкавання 125 годдзя з дня нараджэння сусветна вядомага мастака Марка Шагала, што будзе шырока адзначацца праз колькі месяцаў, музей атрымаў у падарунак ад генеральнага партнёра скульптуру аўтарства Святланы Гарбуновай “Мастак і горад. Марк Шагала”.

Па словах скульптара, праца над стварэннем вобраза Марка Шагала доўжылася цягам сямі гадоў. Пад час урачыстай цырымоніі перадачы работы Нацыянальнаму мастацкаму музею Святлана Гарбунова адзначыла, што ідэя стварэння адмысловага помніка Шагала

з’явілася ў яе ўдалачыні ад Радзімы. У прыватнасці, творамі майстра скульптар зацікавілася пад час вандроўкі па ЗША ў 1987 г. Сваю ж працу над праектам яна скончыла ў 1994-м. Пасля гэтага работа ўвесь час знаходзілася ў прыватнай калекцыі аўтара.

Творца імкнулася стварыць вобраз малядога Шагала, які ўзвышаецца над сваім родным Віцебскам з пэндзлем у руцэ, нібыта маючы яго.

Як адзначыў дырэктар музея Уладзімір Пракапцоў, скульптура “Мастак і горад. Марк Шагала” будзе ў найбліжэйшы час змешчана ў экспазіцыі сучаснага мастацтва НММ, дзе яе зможа ўбачыць кожны знаўца і аматар беларускай культуры.

К.А.

XIV Міжнародны фестываль у пэўным сэнсе стаў пераломным. Госці форуму адзначылі яго высокі арганізацыйны ўзровень і рост, а старажылы “Анімаёўкі” — вырашалнасць моманту, пад час якога вызначаецца далейшы лёс адзінага на Беларусі фестывалю анімацыйных фільмаў.

Сёлета геаграфія краін-удзельніц дасягнула нават Канады: 111 стужак з 20 краін свету былі прэзентаваны на фестывалі. Пашырыліся і межы прадстаўнічасці журы: гэтым разам у яго склад упершыню ўвайшлі кінематографісты з Азербайджана, Ірана і Польшчы.

Радавала разнастайнасцю і праграма магілёўскага фестывалю: адмысло-

публіку, і іхні удзел таксама паўплываў на агульную атмасферу форуму.

“Анімаёўка-2011” ахапіла не толькі гарады Магілёўскай вобласці, але і Мінск: з майстар-класам у Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў выступіў расійскі рэжысёр, мастак-пастаноўчык, аніматар Эдуард Бяляеў. А вядомы стваральнік мультыплікацыйнага героя Антошкі — прафесар, выкладчык ВГИКа, рэжысёр-аніматар Леанід Носыраў наведваў Бабруйск.

І зноў навацыя, варта ўвагі. З’яўленне ў асноўным конкурсе яшчэ аднаго спаборніцтва — дзіцячых анімацыйных фільмаў “Я не чараўнік, я толь-

На “Анімаёўцы-2011” перамога “Кінематограф”

Стужка польскага аніматара Токека Багінскага “Кінематограф” стала ўладальніцай Гран-пры XIV Міжнароднага фестывалю анімацыйных фільмаў “Анімаёўка”, што завяршыўся на гэтым тыдні ў Магілёве. Міжнароднае журы форуму на чале з Марэкам Ходачынскім адзначыла высокі мастацкі ўзровень фільма і амаль аднагалосна вынесла рашэнне аддаць першае месца зробленай у фармаце 3D драматычнай гісторыі аб вынаходніцтве кінематографа.

вья анімацыйныя праграмы чаргаваліся з канцэртамі, выстаўкамі, тэатральнымі прадстаўленнямі, майстар-класамі і творчымі сустрэчамі. Што да апошніх, сапраўдным падарункам для глядачоў “Анімаёўкі-2011” стаў прыезд юнай актрысы Аліны Кукушкінай — Машы з вядомага расійскага мультсерыяла “Маша і мядзведзь”. На адмысловай творчай сустрэчы разам з рэжысёрам-сцэнарыстам Дзянісам Чарвяцовым Аліна раскрыла зацікаўленай публіцы сакрэты анімацыйнай “кухні” папулярнага серыяла і падзялілася новымі творчымі планами.

Без увагі маленькіх глядачоў таксама не засталіся і беларускія героі: Мядзведзяна Топа з “Калыханкі” ды Паца-Ваца з тэлеперадачы “Мультыклуб”. Артысты Уладзімір Варанкоў і Аляксандр Курпрыянаў стварылі на сцэне яскравы дуэт, здольны ўзрадаваць і расмяшыць нават самую няўсмяшлівую

кі вучыся...” — было ўхвалена ўсімі экспертамі кінафоруму. Як ні было складана ацэньваць анімацыйныя работы, створаныя дзецьмі, усё ж увядзенне спецыяльнага конкурсу, у якім могуць спаборнічаць менавіта яны — будучыя аніматары, — знаходка, што можа стаць адметнасцю фестывалю.

Дарэчы, пераможцамі сёлетага конкурсу “Я не чараўнік, я толькі вучыся...” сталі выхаванцы дзіцячай студыі “Мы — ёсці!” з Мінска: Аксана Хомчанка, Ігнат Галаенка, Кірыла Барткевіч, Кіра Ліпоўская, Марына Цімафеева, Валодзя Шчарбін, Саша Янушка і Аліна Стралец. Іхняя жартаўлівая стужка “Дзіўныя хлопчыкі” пра хлопцаў-абібокаў пераканана заваявала сімпатыі журы. І — пацвердзіла годны мастацкі ўзровень беларускіх аніматараў нават у дзіцячым узросце.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

P.S. “Круглы стол” “Анімацыя як індустрыя: праблемы і перспектывы”, ініцыяваны газетай “Культура”, які адбыўся ў межах “Анімаёўкі” з удзелам гасцей і гаспадароў форуму, таксама можна назваць яшчэ адной адметнасцю сёлетага фестывалю. Матэрыял чытайце ў бліжэйшых нумарах “К”.

У фокусе “Лістапада” — “Панарама...”

Праграма “Панарама польскіх стужак” аб’ядае стаць адной з цэнтральных падзей Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад”, які пройдзе з 5 па 12 лістапада.

Аб гэтым стала вядома днямі на спецыяльнай прэзентацыі ў Мінску, адмыслова дзеля якой у беларускую сталіцу завітаў класік еўрапейскага кіно Кшыштаф Занусі. Пад час прэзентацыі беларускімі арганізатарамі фестывалю і іх польскімі калегамі быў агучаны папярэдні змест кінаімпрэзы.

Яна мае складацца з трох частак: праграм ігравога і дакументальнага кіно, а таксама мінскага семінара “Драгон форум”, дзе будуць адабраны кінапраекты, якія ў перспектыве могуць атрымаць фінансавую падтрымку, і зладжаны майстар-класы з іх аўтарамі. Як адзначылі арганізатары, ігравую праграму “Панарама польскіх стужак” складуць дзевяць карцін, што ярка дэманструюць узровень адной з найлепшых кінематографій Еўропы і адлюстроўваюць жыццё сучаснай Польшчы.

Што тычыцца дакументальнай майстар-клас “Драгон форум”, то да 2 кастрычніка яе арганізатары чакаюць заявак ад патэнцыйных удзельнікаў “пітчынгу” — семінара-канферэнцыі, на якім патэнцыйныя аўтары будуць павінны прэзентаваць свае праекты. Для ўдзелу ў мерапрыемстве плануецца адбраць максімум дзесяць праектаў. Іх прадстаўнікі наведваюць інтэнсіўны трэнінг, які правядуць вядомыя польскія дакументалісты. Пад час трэнінгу ўдзельнікі форуму атрымаюць падрабязную інфармацыю аб аўдыявізуальным рынку Еўропы, а таксама здолеюць удасканаліць свае праекты ў адпаведнасці з патрабаваннямі сумеснай прадукцыі міжнароднага ўзроўню. Прыняць удзел у майстар-класах і конкурсе праектаў могуць усе ахвотныя, без прафесійных і ўзроставых абмежаванняў.

Пасяджэнне вызначыць...

На саісканне Прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва

22 верасня ў Маскве пройдзе пасяджэнне Экспертнага савета. На ім будуць разгледжаны экспертныя заключэнні, падведзены вынікі грамадскага абмеркавання творчасці намінантаў, заяўленых на высокую ўзнагароду. Тры калектывы або персаналіі, годныя звання лаўрэата прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва за 2011 — 2012 гг., будуць накіраваны для зацвярджэння Вышэйшым Дзяржаўным саветам Саюзнай дзяржавы. Да пасяджэння Экспертнага савета кожны жадаючы можа прыняць удзел у грамадскім абмеркаванні, якое праходзіць на сайце www.premia-soyuz.ru.

На саісканне прэміі ад беларускага боку вылучаны:

1. **Серыя жывапісных і графічных работ “Гісторыя і сучаснасць”, серыя графічных цыклаў “Высокае неба”, “Радзіма касманаўтаў”, “Паўночны марскі шлях”, “Чарнобыль. Будні беларускія”, “Час доўгіх нажоў”; графічныя серыі афортаў і літаграфій да кнігі “Слова аб палку Ігаравым”, “Аповесці” Васіля Быкава, “Яна і я” Янкі Купалы, “Выбранае” Якуба Коласа.**

Аўтар — **ПАПЛАЎСКИ Георгій Георгіевіч**, народны мастак Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, кавалер ордэна Дружбы народаў, сапраўдны член Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі і Расійскай акадэміі мастацтваў.

Творчасць Г.Паплаўскага ў мастацкай культуры Беларусі і Расіі — з’ява яркая, унікальная і своеасаблівая. Мастак — адзін з нямногіх сучасных майстроў, творчасць якога цесна знітавана з дзвюма краінамі. Ён шмат вандраваў па прасягах Бацькаўшчыны і расійскіх прасторах з эцюднікам. Занатоўваў і трансфармаваў у творы мастацтва свае ўражання. Работы Г. Паплаўскага адрозніваюцца асобым складам мыслення, вобразнай і пластычнай індывідуальнасцю, абвостраным і паслядоўным стаўленнем да гісторыі і сучаснасці, а таксама своеасаблівым мастацкім падыходам менавіта да прафесійна-тэхнічных задач. Усе работы мастака прасякнуты моцным адчуваннем маштабнасці часу, жывой гісторыі і цывілізацыі.

Творы, вылучаныя на саісканне Прэміі, уяўляюць з сабе вялікі зрэз творчасці Г.Паплаўскага, адлюстроўваюць яго філасофскія, эстэтычныя, этычныя і грамадзянскія погляды на свет, у якім жыве Чалавек.

1. Спектакль “Вяселле” паводле **А.Чэхава** ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы.

Аўтарскі калектыв: **ПАНКОЎ** Уладзімір Мікалаевіч — мастак кіраўнік студыі SounDrama; **АБРЭЗКАЎ** Максім Уладзіміравіч — мастак-пастаноўчык;

АЎСЯННІКАЎ Генадзь Сцяпанавіч — народны артыст СССР і Беларусі, вядучы майстар сцэны Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, кавалер ордэна Францыска Скарыны;

ГАРБУК Генадзь Міхайлавіч — народны артыст Беларусі;

ДЗЯНІСАЎ Ігар Леанідавіч — акцёр вышэйшай катэгорыі Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы;

ЗУБКОВА Зінаіда Пятроўна — заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь, вядучы майстар сцэны Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР;

КРЫМЧЭНКА Мікалай Міхайлавіч — народны артыст Беларусі, вядучы майстар сцэны Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы.

Спектакль “Вяселле” быў пастаўлены да 150-годдзя А.П. Чэхава, якое адзначалася ў 2010-м усёй культурнай грамадскасцю свету. Пастаноўка У.Панкова — станоўчы прыклад сумеснай працы маляды мастакоў маскоўскай тэатральнай сцэны і Нацыянальнага тэатра з Беларусі. У ёй удала сталучыліся рысы постмадэрнізму і традыцыйнага тэатральнага мастацтва, розныя музычныя стылі і накірункі, у тым ліку музыка Ігара Стравінскага і беларускія абрадавыя стэвы ў сучаснай апрацоўцы. Аўтары ўмела скарысталі мелодыку народнай мовы, гукі музыкі, народных інструментаў для таго, каб стварыць унікальную гукавую партытуру відэішча. Спектакль “Вяселле” быў з вялікім інтарэсам прыняты публікай і крытыкай у Беларусі, Расіі, Азербайджане, Францыі, Іспаніі.

3 расійскага боку на саісканне прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва намінаваны:

3. Паэтычны цыкл “Беларускі сшытак”, паэма “Чмель у аўтобусе”, асобныя вершы, прадстаўленыя ў 2 і 3 тамах збору твораў **Г.Я. Гарбоўскага**.

Аўтар — **ГАРБОЎСКИ** Глеб Якаўлевіч, член Саюза пісьменнікаў Расіі, сапраўдны член Акадэміі расійскай славеснасці.

Імя Г.Гарбоўскага стала легендарным шмат гадоў таму і шырока вядомае не толькі ў Расіі. 3-пад пяра пісьменніка выйшла каля сарака кніг паэзіі і прозы, незлічоная колькасць публікацый у альманахах, анталогіях, энцыклапедыях, зямельных зборніках, а таксама ў перыядычным друку. Геаграфія творчасці Г.Гарбоўскага не абмяжоўваецца родным Санкт-Пецярбургам — асабліва шмат выдатных вершаў ён напісаў у Віцебску, дзе жывіў працяглы час.

4. Канцэртныя праграмы ў межах аўтарскіх штогадовых фестывалю ў г. Мінску (2006 — 2009 гг.), якія ўключаюць сумесныя выступленні беларускіх і расійскіх музыкантаў і выканаўцаў; выкананне твораў беларускіх і расійскіх кампазітараў.

Аўтар — **БАШМЕТ** Юрый Абрамавіч — народны артыст Расійскай Федэрацыі, народны артыст СССР.

Знакаміты альтист і дырыжор Ю.Башмет у сваёй творчасці непарыўна звязаны з музычным кантэкстам Расіі і Беларусі. Ён іго год выступае з канцэр-

тамі і буйнымі музычнымі праектамі як у Мінску, так і ў іншых гарадах Беларусі. З 2006 г. праводзіцца Міжнародны фестываль Юрыя Башмета, дзе мастра з’яўляецца актыўным творчым удзельнікам усіх падзей. Штогадова ў межах сваіх выступленняў у Беларусі Ю.Башмет выконвае сумесныя прэм’еры твораў, напісаныя кампазітарамі спецыяльна для яго. Пачынаючы з 2009 года, музыкант надае вялікую ўвагу адукацыйна-таланавітай моладзі ў Мінску. Тут штогадова праходзяць пасяджэнні заснаванай ім Міжнароднай музычнай акадэміі. У 2009 і 2010 гг. у рамках гэтага мерапрыемства прайшлі канцэрты, майстар-класы, творчыя сустрэчы для студэнтаў.

5. Калекцыя паўлавапасадскіх шалей “Спадчына”.

Аўтарскі калектыв: **ДАДОНАВА** Ірына Пятроўна — мастак Паўлава-Пасадскай хустачнай мануфактуры, заслужаны мастак Расійскай Федэрацыі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Расійскай Федэрацыі ў галіне літаратуры і мастацтва;

ЖУКАВА Алена Валянцінаўна — мастак Паўлава-Пасадскай хустачнай мануфактуры, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Расійскай Федэрацыі ў галіне літаратуры і мастацтва;

ЗУБРЫЦКІ Віктар Іванавіч — галоўны мастак Паўлава-Пасадскай хустачнай мануфактуры, заслужаны мастак Расійскай Федэрацыі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Расійскай Федэрацыі ў галіне літаратуры і мастацтва;

СТУЛАЎ Уладзімір Сяргеевіч — мастак тэхнолаг Паўлава-Пасадскай хустачнай мануфактуры, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Расійскай Федэрацыі ў галіне літаратуры і мастацтва, ганаровы работнік тэкстыльнай і лёгкай прамысловасці;

СУХАРЭЎСКАЯ Таццяна Паўлаўна — мастак Паўлава-Пасадскай хустачнай мануфактуры, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Расійскай Федэрацыі ў галіне літаратуры і мастацтва;

ФАВАРЫТАВА Алена Аляксандраўна — мастак Паўлава-Пасадскай хустачнай мануфактуры;

ФАДЗЕЕВА Валерыя Барысаўна — мастак Паўлава-Пасадскай хустачнай мануфактуры, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Расійскай Федэрацыі ў галіне літаратуры і мастацтва;

ХОПКИН Аляксандр Мікалаевіч — мастак-стыліст Паўлава-Пасадскай хустачнай мануфактуры, заслужаны мастак Расійскай Федэрацыі.

Мастацкая канцэпцыя калекцыі паўлавапасадскіх хустак і шалей “Спадчына” базіруецца на ярка вызначаных славянскіх матывах, якія выкарыстоўваюць больш за 150 гадоў для дэкарыравання рускіх шалей. Калекцыя ўключае ў сабе 90 розных вырабаў: хустак, шалей і шалікаў, створаных з натуральнай воўны і шоўку. Частка шалей была ўзноўлена ў выніку навуковага даследавання, зробленага на базе аўтарытэтных музейных фондаў. У Рэспубліцы Беларусь калекцыя паўлавапасадскіх хустак і шалей “Спадчына” экspanавалася на выстаўках “Кветкі Расіі” ў Магілёве, Бабруйску, Гомелі, Лідзе, Гродне, Маладзечне, Любані. Асабліва яркі паказ калекцыі адбыўся на Міжнародным фестывалі мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску” ў Цэнтры народных рамёстваў “Дзвіна”. Прэзентацыя была прымеркавана да святкавання Дня Саюзнай дзяржавы і стала знакавай падзеяй, што аб’ядноўвае два славянскія народы.

Час кранальнай лірыкі ў справе аховы гісторыка-культурай спадчыны незваротна мінуў. Прыспела пара для канкрэтных спраў. На такую думку міжволі натхняюць сумесныя захады Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь і Міністэрства культуры нашай краіны ў справе кантролю за выкананнем заканадаўства ў гэтай галіне. Не так даўно супольныя высілкі дзвюх арганізацый займелі належны юрыдычны базіс. 22 ліпеня гэтага года міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка і генеральны пракурор краіны Рыгор Васілевіч падпісалі сумесную пастанову “Аб узаемадзеянні органаў пракуратуры Рэспублікі Беларусь і органаў сістэмы Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь па пытаннях аховы гісторыка-культурнай спадчыны”. Цікавацца Генеральнай пракуратуры да гэтай праблематыкі — зусім невыпадкова. Бо ахова гісторыка-культурнай спадчыны з’яўляецца не “выключнай прэрагатывай” Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, але папраўдзе агульнаагульнай пачынам. Без сумневу, працы на гэтай ніве хопіць для самых розных інстытуцый і фізічных асоб. І толькі кансалідацыя высілкаў здатная прынесці той рэальна адчувальны плён, які чакаюць ад дадзенай сферы простыя грамадзяне. — Звярніце ўвагу на такую акалічнасць, — кажа начальнік аддзела па наглядае за выкананнем заканадаўства і законнасці прававых актаў Генпракуратуры Рэспублікі Беларусь Рыгор Шостак. — Закон аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны быў прыняты амаль адразу па ўзнікненні на карце свету незалежнай дзяржавы — Рэспублікі Беларусь. І такое супадзенне — зусім не выпадковае. Гісторыка-культурная спадчына — гэта той падмурак, на якім мацуецца наш суверэнітэт. І калі да мяне прыязджае пажважны замежны госць, што хоча пазнаёміцца з нашай краінай, я з гонарам дэманструю яму менавіта сведкаў нашай даўніны.

НЕЭФЕКТЫЎНАСЦЬ

“СТРАУСІНАЙ”

ПАЗІЦЫІ,

Курган стаў “ахвярай прагрэсу”

Абзаваныя эксперты (за выключэннем хіба што вечных скептыкаў) у адзін голас сцвярджаюць: беларуская заканадаўчая база ў сферы аховы спадчыны цалкам адпавядае найвышэйшым еўрапейскім стандартам. Гэта — дэ-юрэ. А вось што тычыцца дэ-факта...

Праверкі выканання заканадаўства ў сферы аховы спадчыны, праведзеныя летась Генеральнай пракуратурай краіны, выявілі цэлы шэраг разнастайных правапарушэнняў. І дазваляюць нават казаць пра іх тыпалогію.

— Вялікая наша бяда — гэта ўліковыя дакументы і ахоўныя абавязацельствы, — кажа старшы пракурор аддзела па наглядае за выкананнем заканадаўства і законнасці прававых актаў Генпракуратуры Рэспублікі Беларусь Аляксандр Басько. — Прыкладам, пры змене ўласнікаў апошнія павінны падпісвацца наноў. Нам жа часам даводзілася бачыць дакументы дзесяцігадовай даўніны, у якія не былі ўнесеныя ніякія змяненні...

Здавалася б, усё гэта — “папяровая” фармальнасць. Але выпадкі, які здарыліся не так даўно ў вёсцы Янавічы Клецкага раёна, сведчыць пра яе непарыўную сувязь з рэчаіснасцю.

— Уласнік размешчанай там колішняй сядзібы неаднаразова змяняўся, — распавядае Аляксандр Басько. — У выніку стары амбар апынуўся на балансе мясцовай гаспадаркі, кіраўнік якой нават і не ведаў, што аб’ект мае статус гісторыка-культурнай каштоўнасці. І ён пайшоў пад знос — як звычайны адрузлы будынак...

Ахоўнае абавязацельства многія і сапраўды лічаць простаай фармальнасцю: маўляў, падпісаў ды забыў... Праведзеная Генпракуратурай праверка лішні раз нагадала такім нядабайным уласнікам пра характар гэтага дакумента.

— Падпісаўшы яго, ты сапраўды бярэш на сябе абавязкі па захаванні помніка, — кажа Аляксандр Басько. — І калі на ім няма даху — значыць, яго трэба накрыць (хай сабе з часовых матэрыялаў). Калі там брудна — прыбраць. Калі ўсё парасло — пакасіць. І гэтак далей. Падкрэсла: гутарка вядзецца менавіта пра элементарныя захады,

якія ставяць за мэту прыпыніць працэс руйнавання. Літаральна днямі праязджаў міма сядзібы ў Засуллі Стаўбцоўскага раёна і мог на ўласныя вочы пераканацца, што нічога падобнага там не робіцца...

Асобны пласт праблем тычыцца помнікаў археалогіі. Як выявіла праверка, на некаторыя з іх у апошнія гады ніколі не ступала нага раённага спецыяліста па ахове спадчыны.

— Мы сутыкаліся з такімі выпадкамі, калі ўпаўнаважаны асобы з райвыканкамаў нават не ўяўлялі, дзе геаграфічна знаходзіцца тая або іншая гісторыка-культурная каштоўнасць, — распавядае Аляксандр Басько. — Адсутнічаюць і адмысловыя карты.

А некаторыя археалагічныя помнікі і ўвогуле былі незваротна страчаны пры правядзенні несанкцыянаваных работ. Прыкладам, у адным толькі Докшыцкім раёне былі выяўлены ажно тры выпадкі “бульдзернай археалогіі”. А адзін з крывіцкіх курганоў у Сенненскім раёне тры гады таму стаў “ахвярай прагрэсу”: яго знішчылі пры ўсталяванні вышкі мабільнай сувязі.

Сярод выяўленых парушэнняў ёсць і даволі кур’ёзныя. Прыкладам, выкупіўшы адзін з флігеляў былой паштовай станцыі ў вёсцы Паграбёнка сабе пад дачу, новы гаспадар зрабіў там лазню.

Паўнамоцтваў дастаткова, але...

Як падкрэсліў Рыгор Шостак, выяўленне такіх правапарушэнняў не ўваходзіць у непасрэдныя абавязкі Генпракуратуры. Гэта — прэрагатыва тых органаў, якім наддана функцыя кантролю за выкананнем заканадаўства ў сферы аховы спадчыны. Ці, іншымі словамі, — спецыялістаў, якія працуюць у сістэме Міністэрства культуры краіны.

— Мы ж, у сваю чаргу, правяраем работу органаў выканаўчай улады па выкананні заканадаўства, — дадае Рыгор Шостак. — І закранаем тую або іншую аб’екты толькі для таго, каб выявіць існыя праблемы і акрэсліць тэму для прадметнай размовы.

Але ж некаторыя выяўленыя праверкай факты заўважны нават няўзброеным вокам. І таму немінуха ўзнікае пытанне: чаму пра іх маўчалі спецыялісты ў сферы аховы спадчыны, якія ёсць (прынамсі, намінальна) у кожным раёне?

— У Пінску намі быў выяўлены папраўдзе ўражальны выпадок перапланіроўкі помніка спадчыны без дазволу Міністэрства культуры краіны, — распавядае Аляксандр Басько. — Як нам потым стала вядома, адпаведны работнік райвыканкама выявіў факт парушэння заканадаўства, але ж... на гэтым справа і скончылася. Вінаватыя не былі прыцягнуты да адказнасці, шкоду яны не кампенсавалі...

Рыгор Шостак упэўнены, што спецыялісты па ахове спадчыны з сістэмы Міністэрства культуры маюць дастаткова паўнамоцтваў для выканання сваіх абавязкаў. І сапраўды, у іх арсенале ёсць нават такі дзейсны сродак, як прыцягненне вінаватых да адміністрацыйнай адказнасці. Іншая справа, што выкарыстоўваецца ён зусім нячаста...

Сярод праблем у сферы аховы спадчыны “на месцах” Аляксандр Басько асабліва адзначаў пастаянную “цячку кадрў”, брак сістэмнасці і планавання (прыкладам, у перыядычнасці наведванняў аб’ектаў), непаздаснасць у выкананні пастаўленых задач.

Дыягностыка неэфектыўнасці “мясцовага звяна” ў сістэме аховы спадчыны неаднаразова праводзілася на пасяджэннях калегіі Міністэрства культуры краіны ды іншых нарадах. Яна мае дзве прычыны:

І зусім іншая справа, калі ў сітуацыю ўмешваецца Генпракуратура: гэта той орган, да якога ніяк не выпадзе ставіцца легкаважна. Адпаведна, расце сам статус аховы спадчыны і павялічваецца нашы рэальныя магчымасці паўплываць на працэс...

— Многія ўласнікі помнікаў спадчыны лічаць, што з Міністэрствам культуры можна падыскупаваць. Але ж уступаць у палеміку з пракурорскім работнікам наважыцца не кожны, — кажа начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ігар Чарняўскі.

Як спадзяецца яго намеснік Аксана Смятэрэнка, супрацоўніцтва з Генпракуратурай дапаможа вырашыць і іншую праблему — нізкі ўзровень юрыдычнай падрыхтоўкі рэгіянальных “ахоўнікаў спадчыны”.

па-першае, нізкі ўзровень падрыхтоўкі такіх спецыялістаў (нагадаем, што гэтая функцыя зазвычай давешваецца “ў нагрукку” да іншых службовых абавязкаў), а па-другое — іх муніцыпальны статус падпарадкавання. Таму часам узнікае досыць абсурдная сітуацыя, калі падначалены мусіць кантраляваць свайго шэфа — кіраўніка мясцовых органаў улады.

Адпаведна, да нядаўняга часу многія “кантралёры” лічылі за лепшае “закрыць вочы” і нават зблізку не бачыць парушэнняў. Але праверкі Генпракуратуры лішні раз засведчылі неэфектыўнасць такой “страусінай” пазіцыі. Бо таемнае ўсё адно рана ці позна становіцца яўным...

З іншага боку, больш актыўны ўдзел у справе аховы спадчыны такой сур’ёзнай арганізацыі, як Генпракуратура, дазволіць спецыялістам са сферы культуры вырашыць мноства праблем чыста “псіхалагічнага” характару. І, без сумневу, надасць ім смеласці.

— Калі работнік культуры прыходзіць да канкрэтнага ўласніка помніка — скажам, дырэктара прадпрыемства альбо кіраўніка гаспадаркі, — той яго можа нават і не слухаць, не ўспрымаць усур’ёз, — распавядае спецыяліст па ахове гісторыка-культурнай спадчыны аднаго з невялікіх раёнаў, якая прасіла не называць свайго прозвішча. — Таму многія праблемы, што я стаўлю, не вырашаюцца

— У адпаведнасці з пагадненнем, работнікі культуры могуць звяртацца да супрацоўнікаў пракуратуры ў сябе “на месцы”, — кажа яна. — Неаспрэчна, што для чалавека, якія мае музейную або бібліятэчную адказнасць, іх дапамога або кансультацыя можа быць вельмі важнай...

Але, як адзначаў Рыгор Шостак, актыўныя дзеянні па ахове спадчыны мусіць прадпрымаць, у першую чаргу, менавіта тыя, каго на гэта ўпаўнаважвае заканадаўства, — кіраўніцтва мясцовых органаў улады і спецыялісты па ахове спадчыны з сістэмы Міністэрства культуры. Таму апошнім не выпадзе спадзявацца на тое, што хтосьці “звонку” прыдзе і вырашыць усе іхнія праблемы.

— Мы не павінны падмяняць кантралюючыя органы ў сферы аховы спадчыны, — кажа начальнік аддзела Генпракуратуры.

На думку Рыгора Шостак, праект рэформы сферы аховы спадчыны (які прадугледжвае, у прыватнасці, стварэнне незалежнай ад муніцыпальных органаў улады Дзяржаўнай інспекцыі) цалкам апраўданы надзённымі патрэбамі.

Аляксандр Басько закранаў і яшчэ адну выяўленую Генпракуратурай праблему. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны не пералічана сярод функцыянальных абавязкаў многіх намеснікаў старшынь райвыканкамаў. Адпаведна, нават і спытаць з іх па гэтай справе нельга.

Рыгор Шостак не адзіны ў сваім бачанні “рэцэптаў” адраджэння помнікаў спадчыны. Як і ўсе абазначаныя людзі, ён упэўнены, што іх лёс зменіцца толькі па з’яўленні сапраўднага гаспадара. Ці, іншым словам, — інвестара.

Пакуль такія выпадкі досыць рэдкія. Але ж ужо і сёння можна казаць пра тое, што часам яны з’яўляюцца не панацэяй, але... Прыкладам, у Віцебскай вобласці інвестар чатыры гады таму выкупіў за смешныя грошы частку сядзібы, і “воз” з той пары так і не зрушыўся з месца.

Як адзначыў Аляксандр Баско, ад такіх выпадкаў можна перастрахавацца ўжо загодзя — пры заключэнні дагавора з новым уласнікам. І ў тым выпадку, калі яго добрыя намеры так і не дойдучы да рэалізацыі, інвестар не толькі пазбавіцца сваёй маёмасці, але і будзе змушаны кампенсаваць прынесеныя дзяржаве страты — у тым ліку і з прычыны прастаноў.

— Але, ізноў жа, тут важны пастаянны кантроль з боку спецыялістаў па ахове спадчыны, — дадае старшы пракурор. І з гэтым не паспрачаешся.

Псіхалагічны аспект санкцый

Некаторыя праблемы ў сферы аховы спадчыны ўжо перайшлі ў хранічны стан. І таму многія не вераць, што іх магчыма вырашыць “па-добраму”, а ў асобы, ад якой

ларусь Ігар Чарняўскі, тут важны, у першую чаргу, псіхалагічны фактар. Калі кіраўніка паважанай арганізацыі прыцягваюць да адміністрацыйнай адказнасці (што, безумоўна, не абы-як адбываецца на яго дзелавым рэнамэ), той ужо не будзе легкаважна ставіцца да сваіх абавязкаў у справе аховы спадчыны.

Тым не менш, Рыгор Шостак нагадаў, што памер штрафаў за асобныя парушэнні ў гэтай сферы можа дасягаць 500 базавых велічынь. А гэта ўжо зусім не сімвалічныя грошы. І часцяком такой сумы бывае дастаткова, каб па ўласнай волі выправіць недахопы і атрымаць не “прапяканцю”, але пахвалу.

— На мой погляд, нашы дзеянні павіны быць скіраваны перадусім на прафілактыку правапарушэнняў, — кажа Аксана Сматрэнка. — Важна, каб уласнік ведаў правільныя адказы на пытанне “Што рабіць?” у той або іншай сітуацыі. І адразу ўсведамляў, што за супрацьпраўныя дзеянні ён можа панесці адказнасць.

Адзін з самых праблемных адрасоў у справе аховы спадчыны — вёска Гошчава Івацэвіцкага раёна. Прыкры выпадак, які адбыўся там не так даўно, актуалізуе тыповыя і злабаздённыя пытанні.

Драўляная цэркаўка ў стылі “вясковага барока” пад час рамонту была да непазнавальнасці “аздоблена” сайдынгам ды іншымі сучаснымі матэрыяламі. Спецыяліс-

чыны, як праца з канкрэтнымі ўласнікамі каштоўнасцей. Калі ты рэгулярна іх наведваеш і праводзіш кансультацыі, многіх памылак, дапушчаных праз няведанне, удаецца ўнікнуць.

Бяздзейнасць як парушэнне закону

У XIX стагоддзі сядзіба Умястоўскіх у Жамыслаўлі лічылася бліскучым узорам правінцыйнай адаптацыі “сталічных” архітэктурных трэндаў. У гісторыю XXI стагоддзя яна ўжо паспела ўвайсці як маляўнічы прыклад безгаспадарчасці. Ацалелы ва ўсіх войнах палац панёс сур’ёзныя страты літаральна ў апошнія гады...

Без сумневу, вінаватыя ў гэтым атрымаюць заслужанае пакаранне. Па выніках нядаўняй сумеснай праверкі аб’екта спецыялістамі Генпракуратуры і Міністэрства культуры краіны было пастаўлена пытанне аб прыцягненні да дысцыплінарнай адказнасці не толькі кіраўніка той гаспадаркі, на балансе якой знаходзіцца сядзіба, але таксама і супрацоўнікаў райвыканкама.

Тым не менш, зніштожаную вандаламі кафляную печ XIX стагоддзя ўжо не вернеш... Хаця прадухіліць такое развіццё падзей было магчыма — і нават не дужа складана. Каб гаспадарка разам з раённымі ўладамі знайшла сродкі для ўвядзення хаця б толькі адной стаўкі вартаўні-

раўды, сёння немагчыма знайсці сродкі для рэстаўрацыі ўсіх тых аб’ектаў, якія яе патрабуюць. Але з часам сітуацыя можа змяніцца да лепшага. Таму цяпер важна рабіць хоць штосьці для захавання гэтых каштоўнасцей...

Больш за тое, супрацоўнік Генпракуратуры нагадаў, што гэтага патрабуе і закон. Ён прадугледжвае пакаранне не толькі за супрацьпраўныя дзеянні, але таксама і за бяздзейнасць, якая прыносіць дзяржаве значную матэрыяльную і духоўную шкоду.

Пастаноўка праблемы

Не так даўно супрацоўнікі Генпракуратуры ўзнялі і адносна новую тэму, якая дагэтуль не мела сур’ёзнага публічнага рэзанансу, — размяшчэнне рэкламы на аб’ектах гісторыка-культурнай спадчыны. Гэты пункт адпаведнага Закону сёння многія нібы прызабылі...

Сюжэт атрымаўся папраўдзе цікавы. Перадусім таму, што пракурорскія работнікі вырашылі нікуды далёка не хадзіць, абмежаваўшы сферу сваіх даследаванняў прылеглымі да ўласнай “штаб-кватэры” кварталамі. Ды, не зважаючы на такую геаграфічную абмежаванасць, у ходзе праверкі былі зафіксаваны дзясяткі правапарушэнняў!

Яны заключаюцца як у адсутнасці дазволу, так і ў тым, што часам рэклама пагаршае ўмовы ўспрыняцця помніка спадчыны, а гэта з’яўляецца прамым парушэннем Закону.

“Улічваючы, што дадзенае пытанне патрабуе асаблівага стаўлення, паколькі яно звязана з успрыняццем духу эпохі, гісторыі і культуры Мінска (...), прашу Вас даручыць адпаведным асобам з Міністэрства культуры вывучыць матэрыялы ўзгадненняў аб дазvole размяшчэння сродкаў вонкавай рэкламы на будынках Верхняга горада”, — адзначыў у сваім лісце да міністра культуры Рэспублікі Беларусь Паўла Латушкі намеснік генеральнага пракурора Мікалай Кукліс.

— Сёння для нас вельмі важна распрацаваць нарматыўны дакумент, які стаў бы своеасаблівым рэгламентам для размяшчэння рэкламы на гісторыка-культурных каштоўнасцях, — кажа Аксана Сматрэнка. — Каб рэкламадаўца ведаў, якога памеру банер ён мае права змовець, а кантрольныя органы разумелі, што размяшчэнне рэкламнай інфрамацыі непасрэдна на шыбах — гэта найлепшы з кампрамісных варыянтаў, бо не прыносіць помніку ніякай шкоды. У гэтай справе вельмі важна расставіць усе кропкі над “і”...

Як адзначыў Ігар Чарняўскі, таское самае ўпарадкаванне неўзабаве павінна ахапіць і ўлюбёныя мінчанамі летнія тэрасы кавярняў.

— Так, іх з’яўленне можна толькі вітаць, — кажа спецыяліст. — Тым больш, гэта цалкам адпавядае еўрапейскай практыцы. Але справа ў тым, што часам падобныя канструкцыі бяруць на сябе надта вялікую ролю ў фарміраванні аблічча гістарычных цэнтраў нашых гарадоў. Нездзе — як, да прыкладу, у Верхнім горадзе, — яны стылістычна дапасаваны да помнікаў спадчыны, але дзесьці выклікаюць з імі безгустоўны дысбаланс. Урэшце, гэта вельмі істотнае пытанне фарміравання эстэтыкі гарадскога асяроддзя, і таму мы лічым патрэбным заняцца яго рэгламентацыяй.

Адным з канкрэтных спосабаў рэалізацыі пагаднення стануць рэгулярныя праверкі з удзелам супрацоўнікаў Генпракуратуры і Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

— Работнікі пракуратуры прапаноўваюць новыя падыходы па арганізацыі праверак, — кажа Ігар Чарняўскі. — Але толькі прафесіяналы ў сферы аховы спадчыны могуць адекватна ацаніць той або іншы канкрэтны выпадак. І я ўпэўнены: адзін дзяржаўны орган будзе ўдала дапаўняць іншы, што прывядзе да ўзрастання эфекту ад нашай працы...

Рыгор Шостак адмовіўся раскрыць усе карты, у сэнсе, запланаваныя маршруты такіх праверак. Адпаведна, можна меркаваць, што для кагосьці візіт “рэвізораў” стане вельмі непрыемным сюрпрызам. Прычым — з наступствамі.

І менавіта таму рэкамендуем рыхтавацца да гэтага візіту ўжо загодзя, з дапамогай падручных сродкаў: неабляванай дошкі, шыферу ды ўсіх іншых танных матэрыялаў, якія здатныя выратаваць ад руйнавання перліны беларускай архітэктурны папраўдзе еўрапейскай велічыні. Балазе імі наш край не абдзелены.

Ілья СВІРЫН

Або Рэцэпт ад пракурора

непасрэдна залежыць бяготны стан той ці іншай культурнай каштоўнасці, раптам прачнецца сумленне. Менавіта таму і спецыялісты, і проста неабякавыя людзі ўсё часцей кажуць пра “жорсткія меры”, здатныя яго абудзіць. Балазе айчыннае заканадаўства іх прадугледжвае.

Летась Міністэрства культуры краіны выдала 14 прадпісанняў па фактах парушэння заканадаўства ў сферы аховы спадчыны. Сёлета — ужо 18. Былі складзены чатыры пратаколы аб адміністрацыйных правапарушэннях.

На сённяшні дзень парушальнікі зазвычай абыходзяцца “легким испугом”: сума штрафаў, як правіла, не перавышае некалькіх соцень тысяч рублёў. Але, як мяркуе начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і рэстаўрацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Бе-

ты адзначылі фактычную страту помніка спадчыны. Прычым заўважым, што адбылося гэта зусім не з прычыны вандалізму або абыякавасці.

— Простыя прыхаджане з самымі лепшымі намерамі сабралі грошы і адрамантавалі царкву, якая знаходзілася ў вельмі кепскім стане, — кажа Рыгор Шостак.

І тут раптам узнікла пытанне аб узбуджэнні супраць прыходу крымінальнай справы... На думку Ігара Чарняўскага, гэты выпадак яшчэ раз падкрэслівае важнасць інфармацыйнага аспекта ў справе аховы спадчыны:

— Прадстаўнікі прыходу з Гошчава нам казалі: калі б мы даведаліся пра заканадаўчыя нормы загодзя, а не постфактум, ніякіх праблем не ўзнікла б. І таму мне ўжо ў каторы раз хацелася б засяродзіць увагу на такім аспекце дзейнасці рэгіянальных спецыялістаў па ахове спад-

ка, дзяржава зберагла б не адзін мільён рублёў, не кажучы ўжо пра захаванне сядзібнага комплексу, які лічыцца адным з найперспектыўных тураб’ектаў — і, будзем верыць, неўзабаве ім стане.

І Ігар Чарняўскі, і Рыгор Шостак звяртаюць асаблівую ўвагу менавіта на тэму кансервацыі помнікаў спадчыны, якая ўключае самыя элементарныя і зусім не звышзатратныя супрацьаварыйныя меры, адзначаючы, што закон і сумленне патрабуюць ад сучасніка ўсяго толькі захаваць тое, што мы атрымалі ў спадчыну.

— На вялікі жаль, многія ставяцца да занябаных помнікаў спадчыны як да “бросавых” аб’ектаў, якія не маюць перспектывы, — кажа Рыгор Шостак. — І са п -

ПРАДПІСАННЕ

Мінскае рэха Монтэ-Карла

— Таццяна Мікалаеўна, перш за ўсё дазвольце вас павіншаваць са значнай падзеяй — залічэннем у члены журы Міжнароднага фестывалю цыркавага мастацтва ў Монтэ-Карла! Як вядома, для прадстаўнікоў вашай прафесіі ўдзел у найаўтарытэтным конкурсе прыраўноўваецца, бадай, да перамогі на Алімпійскіх гульнях, не кажучы ўжо пра набывіццё статусу судзі...

— Шчыры дзякуй! Мы літаральна толькі што атрымалі афіцыйныя дакументы з Монтэ-Карла. Такім чынам, у апошнюю дэкаду студзеня 2012 года над манаксім манежам упершыню будзе лунаць беларускі сцяг. Тое, што наша краіна прадстаўлена ў судзейскай калегіі, з'яўляецца вельмі прэстыжным фактам: мы можам гэта

ючыя дагтуль куткі. Хутка адкрыем пральню, парыкмахерскую, абуткавую майстэрню, паслугамі якіх акрамя ўласна цыркавых змогуць скарыстацца жыхары горада. Даводзім да ладу харчаблок, асвойваем шыкоўную батутную дарожку.

Дарэчы, я вынайшла цікавае дызайнерскае рашэнне для залы, якая ўтварылася на месцы былога гарышча. У аздабленні памяшкання выкарыстаем бронзавы бра і іншыя інтэр'ерныя рэчы старога цырка. Іх можна было б даўно спісаць, але мне хацелася захаваць своеасабліваю энэргетыку таго часу.

— На старонках “К” неаднойчы расказвалася аб унікальным сцэнічным абсталяванні, найсучаснай светлавой і гукавой апаратуры навабуда. Ці дазволілі новыя тэхнічныя магчымасці пашырыць сферу выкарыстання мінскага манежа?

чыён з белымі мішкамі, распрацаваны сямейным тандэмам, унесены ў еўрапейскую Кнігу рэкордаў Гінеса!

— Выступленне гэтых драпежнікаў з'яўляецца часткай агульнага прадстаўлення Расійскай дзяржаўнай цыркавай кампаніі “Лядовая планета”...

— Так. І астатнія нумары не ступаюць “цвіку” праграмы. Унікальнасць яе ў тым, што шоу пабудавана па прынцыпе сцэльнага спектакля. Зрэшты, рыхтавалася яно цягам двух з паловай гадоў. Кампазітар Канстанцін Кабанаў (удзельнік знакамітага “Хору Турэцкага”) пісаў саўндтрэк да прадстаўлення непасрэдна ў працэсе рэпетыцый на манежы, падбіраючы арыгінальнае музыкальнае афармленне суадносна з пластыкай і ўнутранай драматургіяй, выбудаванай пастаноўшчыкамі Дзмітрыем Макрыцыным і Аляксеем Жа-

крыцём, але ніводзін не задаволіў пратрэб цыркавых артыстаў. Самы відэавочны недахоп — на кожным з прапанаваных узораў пры інтэнсіўнай нагрузцы праз год-два з'явіліся б дзіры. Ці магу я дазволіць так рызыкаваць выканаўцам высакакласных трукаў? Тым больш, тэхнічны прагрэс дазваляе выкарыстоўваць мабільныя ўстаноўкі для вытворчасці лёду, а іх магутнасці “з'ядаюць” хоць і дастаткова энергіі, але — супастаўна з запланаванымі выдаткамі.

Ды спецыфічны манеж прастойваць не будзе. Арэну крыху дапрацуюць і задзейнічаюць пад шэраг унікальных атракцыёнаў. Больш канкрэтна пакуль не раскажу — гэта прафесійны сакрэт, але, мяркую, у хуткім часе гледачы пабачаць яго ў дзеянні.

Цыркавы Алімп з беларускім акцэнтам

Нераскрыты сакрэт арэны

Сёлета Беларускі саюз жанчын прызнаў яе пераможцай у намінацыі “Лідар года”.

Напярэдадні адкрыцця новага сезона карэспандэнт “К” распытваў дырэктара — мастацкага кіраўніка Беларускага дзяржаўнага цырка, заслужанага дзеяча мастацтваў Таццяну БАНДАРЧУК аб выніках першага года працы ў адрэстаўраваных сценах і аб перспектывах вышынях.

расцэньваць як сусветнае прызнанне дасягненняў нацыянальнай цыркавай школы. Дарэчы, гэты найбуйнейшы конкурс збірае імпрэсарыя і прадзюсары вядучых цыркавых калектываў, таму ў мяне ёсць спадзяванне прывезці адтуль не толькі ярскія ўражанні, але і рэальныя дамоўленасці з прадстаўнікамі эліты сучаснага мастацтва. Белдзяржцырк павінен падтрымліваць імідж краіны.

— Асабіста для вас Монтэ-Карла мае асаблівае значэнне, бо некалі імя Таццяны Бандарчук гучала ў спісе яго канкурсантаў. Што вы адчуваеце, вяртаючыся на найбуйнейшы фестываль у новай іпастасі?

— Магчымасць працаваць разам з найлепшымі прадстаўнікамі нашага жанру і вырашаць лёс артыстаў з розных куткоў планеты — гэта найвысшая ацэнка мяне ў якасці цыркавага спецыяліста. Імкнуся прытрымлівацца ідэі, што, каб чалавек за нешта бярэцца, то павінен рабіць гэта высакакласна. Дарэчы, той самы прыдуманый мной трук “Пуант на далоні”, які некалі прынёс мне прызнанне, тры гады таму я пабачыла на конкурсе ў выкананні (праўда, значна спрошчаным) кітайскіх артыстаў. Вось тады сапраўды адчула: жыццё прайшло нездарма! Хаця ў свой час не ўсе калегі верылі, што трук будзе прызнаны міжнароднай суполкай прафесіяналаў...

Энергетыка старадаўняга бра

— Пад час рэканструкцыі будынка шмат казалі аб пашырэнні магчымасцей вытворчых цэхаў і іншых абслугоўваючых службаў. Ці ўсё з запланаванага ўдалося рэалізаваць?

— Будаўнікі імкнуцца выканаць усё, што было занатавана ў планавым заданні. Канешне, недаробкаў яшчэ хапае, але іх паступова выпраўляюць. Намучыўшыся тры гады ў шапіто, дзе больш высклаў даводзілася выдаткоўваць не на стварэнне новых праграм, а на вырашэнне былых праблем нахшталь ацяплення, мы атрымалі тое, аб чым не маглі нават марыць. Цяпер, паралельна з асноўнай працай на гледача, імкнёмся абжыць пусты-

— Так, найноўшыя тэхналогіі дазваляюць нам праводзіць на арэне шоу, сумежныя з нашай асноўнай дзейнасцю. Прынамсі, 1 кастрычніка на нашай арэне адбудзецца ўрачыстае адкрыццё VI Міжнароднага фестывалю Юрыя Башмета праектам “Музыка і цырк”. На манежы адначасова будзе знаходзіцца каля сотні музыкантаў Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра пад кіраўніцтвам Аляксандра Анісімава, а таксама замежныя і айчыныя цыркавыя артысты!

Увесну плануем правесці паказальныя выступленні Федэрацыі спартыўных танцаў Беларусі з удзелам найлепшых чэмпіёнаў свету. Для адметнага гала ў нас маецца цудоўны паркет. Для надання большай відовішчасці можна будзе задзейнічаць камп'ютарнае пластыкавае пакрыццё са светлавымі трукамі, ці падлогу са спецыяльнымі люкамі і пад'ёмнікамі, якія выкарыстоўваюцца не для правядзення ілюзіянаў, а, акурат як у модным сэнні Cirque du Soleil, для акцёрскіх інтэрмедый.

Гэтыя мерапрыемствы будуць пацвярджэннем таго, што сучасны цырк — устаноўва шматпрофільная. Ён гатовы прыняць на сваім манежы любое прэстыжнае і важнае для іміджа краіны мерапрыемства, надаўшы яму эфектны акцэнт.

Драпежнік. Белы і пухнаты

— Новы сезон Белдзяржцырка пачынае з лядовай праграмы. Чаму выбар прыпаў менавіта на яе?

— Мінулы сезон мы скончылі на вельмі высокай ноте. Не хацелася заніжаць вызначаную планку, таму звярнуліся да ўнікальнага па сваёй сутнасці атракцыёна — “Белыя мядзведзі на лёдзе” пад кіраўніцтвам заслужанай артысткі Расіі Юліі Дзенісенка. Справа ў тым, што доўгі час навукоўцы даказвалі: паўночныя драпежнікі — самыя моцныя і небяспечныя млекакормячыя ў прыродзе — не падаюцца дрэсуры. Толькі адзінкі бяруцца паспрачацца з гэтым.

Юлія Дзенісенка — дрэсіроўшчыца ў трэцім пакаленні, дачка знакамітага ўтаймавальніка мядзведзяў Аляксандра Дзенісенкі. Зазначу, што адзіны ў свеце атрак-

Фота Андрэя Спрычана

лезняковым. “Лядовую планету” ўжо пабачылі ў Францыі, Амане, Венгрыі, Румыніі, Амерыцы, Тунісе, Кітаі...

— Памятаю, напрыканцы 90-х мінскі манеж ужо залівалі лёдам, праўда, штучным. Верагодна, пасля рэканструкцыі цырка тэхнічныя ўмовы для падобных праграм змяніліся?

— Цяпер мы забяспечылі сваіх гасцей натуральным лёдам. Колькі дзён, як на сапраўдным катку, адбывалася заліўка пакрыцця, каб дасягнуць неабходнай таўшчыні і гладкасці. Атрыманая пляцоўка лёгка вытрымлівае нагрузку да 300 тон! Падобным пакрыццём могуць пахваліцца адзінкавыя пляцоўкі на ўсіх кантынентах, бо для яго стварэння патрабуюцца адмысловая тэхніка і сапраўдныя спецыялісты. У нас жа, як бачыце, для гэтага ёсць усе ўмовы.

— Але першапачаткова адна з чатырох зменных арэн Белдзяржцырка прадугледжвалася для працы менавіта са штучным лёдам. Як яна будзе выкарыстоўвацца?

— Правяду параўнанне са спартыўнымі танцамі. Для танцора неабходны выдатны паркет: якой бы прыгожай ні была мармуровая падлога, прафесійнага танца на ёй не атрымаецца. Натуральны лёд — гэта зручна, відовішчна і, што вельмі важна, бяспечна. Як копішні кандыдат у майстры спорту па фігурным катанні магу адзначна сказаць, што праца на пластыку — гвалт над прафесіяналам. Згаданы вамі калектыв не паказваў трукі такой складанасці, якія гледачы пабачаць сёлета ўвосень, бо, пры ўсім жаданні, выконваць іх на пластыку небяспечна ды і немагчыма.

Не прыхаваю, я спрабавала разгледзець варыянты з пластыкавым па-

Валожкі на кубінскім падворку

— Чым Белдзяржцырк здзівіць пасля лядовых экзерсісаў увосень?

— Ужо цягам паўгода я вяду перамовы з Пасольствам Рэспублікі Куба ў нашай краіне наконт абменных гастролей з Нацыянальным цыркам Вострава свабоды. Цяпер у Беларусь прыбыла новы саветнік кубінскага дыпкорпуса Наташа Дыяс Агілера, і перш-наперш яна накіравалася да нас. Паводле яе слоў, Міністэрства культуры Кубы вельмі высока ацэньвае якасць, майстэрства беларускага цырка.

Перамовы ўжо ўступілі ў заключную частку. 29 верасня ў Мінск прылятае мой калега з-за мора, каб на месцы вырашыць: да іх будзе запрошана цэласная праграма Белдзяржцырка альбо выбраныя нумары. Трэба агаварыць шмат нюансаў, прынамсі, ці зможам мы без наступстваў перавезці туды коней, некаторых іншых жывёлін. Магчыма, упор будзе зроблены на акрабачныя нумары... У Беларусі ж кубінскія артысты павінны з'явіцца ў 2012 годзе. Гэта будзе незвычайнае відовішча нават па пластычным рашэнні: як вядома, кубінскі цырк вылучаецца прыхільнасцю да танцавальнага напрамку.

Таксама пашыраем кантакты з Венесуэлай. Акрамя перамоў наконт гастролей, распрацоўваецца тэма заснавання там з нашай дапамогай новага магутнага цыркавага фестывалю, які ахопіць краіны Лацінскай Амерыкі. Такім чынам, айчыны цырк выйдзе на наступную прыступку развіцця: ён не толькі будзе дэманстраваць свае творчыя дасягненні, а пачне перадаваць назапашаны дзесяцігоддзямі вопыт па арганізацыі мерапрыемстваў.

Настасся ПАНКРАТАВА

“Арткінаплакат”

Сучасным мастакам-дызайнерам выпаў шанец нанова прыдумаць плакаты да лепшых класічных стужак беларускага кінамастацтва.

Днямі было аб'яўлена аб пачатку рэспубліканскага конкурсу “Арткінаплакат”, удзельнікі якога якраз і павінны стварыць постары да беларускай кінакласікі. Арганізатары, сярод якіх — Міністэрства культуры краіны, Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм”, Беларускае дзяржаўнае акадэмія мастацтваў і Музей гісторыі беларускага кіно, абяцаюць паказаць плакаты-пераможцы ў Дзень беларускага кіно — 17 снежня, — а таксама выплаціць іх аўтарам грашовыя прывызы.

Як паведамілі “К” у прэс-службе Нацыянальнай кінастудыі, мэтай “Арткінаплаката” з'яўляецца прадстаўленне новага бачання гісторыі беларускага кінамастацтва. Па ўмовах конкурсу, яго ўдзельнікамі могуць быць усе ахвотныя, а таксама — калектывы і арганізацыі. Канкурсанты маюць магчымасць абраць тэмай сваіх работ беларускі ігравы фільм, выпушчаны на экраны за ўсе гады існавання нацыянальнага кінематографа. Заяўкі на ўдзел у “Арткінаплакаце” прымаюцца да 15 кастрычніка, а да 15 лістапада арганізатары чакаюць работы ў раздрукаваным выглядзе.

Дарэчы, усе дапушчаныя да саборніцтва творы будуць размешчаны ў Інтэрнэце, а той, што спадабаецца карыстальнікам Сусветнага павуціння больш за іншыя, атрымае прывід інтрыгуючай назвай “За!”.

Калі адступаюць нягоды

Першы Гарадскі Фестываль творчасці людзей з абмежаванымі магчымасцямі прысвечаны 944-й гадавіне заснавання беларускай сталіцы. Ён будзе ладзіцца штогод у Дзень горада.

У свяце бралі ўдзел танцавальныя і песенныя калектывы і салісты, мастакі і народныя майстры. Фестываль арганізаваны Беларускай таварыствам інвалідаў, Беларускай таварыствам глухих і Рэспубліканскім таварыствам інвалідаў па зроку.

Шмат гадоў малое родны горад Леў Кункін, сябра Мастацкай асацыяцыі мастакоў з парушэннямі слыху, які прыняў удзел у фестывалі. 75-гадовы творца падарожнічае па Беларусі з мальбертам, а ягоныя творы нязменна прывабліваюць публіку.

У намінацыях “Мастацкая творчасць” і “Дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва” вызначыліся Ларыса Гетнер, Наталля Бандарэнка, Вольга Бялецкая, Іван Ліштман, Валяціна Махнач і Людміла Сабалеўская. Лаўрэатамі фестывалю сталі жыхары сталіцы Вера Яновіч, Андрей Яўменаў, Леў Кункін, Патрыцыя Курганова і Людміла Краснова, а таксама харэаграфічны калектыв “Мандарын” і Арцём Грыбко.

Эла ОЛІНА

Спыніць кадр

Гэтым летам у Каўнасе прайшоў II Міжнародны фотаконкурс “Стоп-кадр” па выніках конкурсу “Малады чалавек у XXI стагоддзі”, удзел у якім прыняла моладзь з Беларусі, Расіі, Украіны, Літвы і Латвіі.

А лепшыя конкурсныя здымкі, сярод якіх — работы Настасі Сергія з Мінска і Дар'я Чаркес з Гродна, былі надрукаваны ў аднайменным міжнародным фотакаталогу. Так, сучаснае пакаленне хвалююць адзіноцтва і каханне, праблема алкагалізму, наркатыкаў і цяжарнасці ў непаўналетніх дзвучат, а таксама стаўлення да прадстаўнікоў субкультуры.

Удзельнікам пленэру была прапанавана цікавая культурная праграма, майстар-класы і лекцыі па фатаграфіі ад вядомых літоўскіх фотамастакоў, сярод якіх — Гінтарас Часоніс, Станіслова Жвіргдас, Томас Пабединскас.

Дар'я ЧАРКЕС, удзельніца Міжнароднага фотаконкурсу “Стоп-кадр”

У адказ на адрас рэдакцыі паступіў ліст, дзе паведамлялася наступнае:
“10.09.2011 у 20.38 у Цэнтр апера-
тыўнага ўпраўлення Пухавіцкага ра-
ённага аддзела па надзвычайных сітуа-
цыях ад вартавога Музейнага ком-
плексу “Дудуткі” паступіла паведам-
ленне аб пажары ў будынку Музейна-
га комплексу Гандлёва-вытворчага
прыватнага ўнітарнага прадпры-
емства “Музейны комплекс старадаў-
ніх народных рамёстваў і тэхналогій
“Дудуткі”, размешчанага па адрасе:
Пухавіцкі раён, Навапольскі с/с, в. Пціч.

Па прыбыцці да месца выкліку
ў 20.54 аддзялення на аўтацыстэр-
не на пажарны аварыйна-ратавал-
ьны пост № 12 Пухавіцкага РАНС
было ўстаноўлена, што гараць ад-
крытым полымем частка даху з бі-
тумнай чарапіцы па драўляна-
стружковых плітах і памяшканні ў
мансардным паверсе двухпавярхо-
вага будынка Музейнага комплек-
су. Работнікамі аб’екта з памяш-
кання захоўвання рэтрааўтамабі-
ляў эвакуіравана (выкацілі ўруч-
ную) 10 рарытэтных аўтамабіляў.

Полымя літаральна “выядае” будынак...

— Што яшчэ робіце па прад-
ухіленні пазаштатных сітуацый?

— Мы забаранілі курэнне на ўсёй тэрыторыі музея і абсталювалі некалькі спецыяльных месцаў, дзе наведвальнікі могуць курыць без рызыкі для нашых аб’ектаў. Па ўсім музейным перыметры маем спецыяльныя шчыты з адпаведным супрацьпажарным інвентаром і пяском. Таксама ў нас ёсць падземныя рэзервуары з вадой, адкуль, у выпадку пажару, можна будзе яе браць у дастатковай колькасці. Перыядычна перазараджаем і купляем новыя вогнетушыцелі, а каб зменшыць пажаранебяспечную сітуацыю, пастаянна выкошваем траву каля нашых помнікаў архітэктуры. Валанцёрскія брыгады, якія штогод працуюць у музеі, выкарыстоўваюць спецыяльныя прэпараты для знішчэння расліннасці, а таксама ўбіраюць сухую траву...

І яшчэ. Мы маем шмат музейных будынкаў, якія прамочаны спецыяльным саставам, што перашкаджае гарэнню агню. Іншая справа, што патра-

Пра пажар у “Дудутках”.

І не толькі...

Пасля таго, як па ўсіх інфармацыйных каналах краіны прайшла звестка пра тое, што 10 верасня ў Музейным комплексе старадаўніх народных рамёстваў і тэхналогій “Дудуткі” адбыўся пажар, “К” звярнулася па інфармацыю да галоўнага спецыяліста Цэнтра прапаганды і навучання Мінскага абласнога ўпраўлення Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь Аляксея Рака.

Будынак Музейнага комплексу — 1992 года пабудовы, двухпавярховы (першы паверх — цэгла, другі паверх — мансардны), памерам у плане 17х19 м, вышыняй 8 м, дах — бітумная чарапіца, пакладзеная па драўляна-стружковай пліце. У 2010 годзе праведзена пераабсталяванне паддашкавага памяшкання над часткай будынка ў мансардным паверсе. Будынак устаноўкамі пажарнай аўтаматыкі не абсталяваны, у мансардным паверсе ўстаноўлены аўтаномныя пажарныя апаважчальнікі (іх спрацоўванне ніхто не пачуў).

10.09.2011 да 23.00 кафэ “Дудуткі” было арандавана для правядзення вячэры.

У выніку пажару агнём знішчаны дах і драўлянае столевае перакрыццё на плошчы 600 кв. метраў, выгарэлі знутры памяшканні, што знаходзіліся на першым паверсе будынка (хлебапечкарня, пакой, дзе захоўваліся рэтрааўтамабілі, рамонтная і сталярная майстэрні), этнаграфічная галерэя, што месцілася ў мансардным паверсе. Знішчаны аўтамабіль “Хорьх” (1930-х гадоў выпуску), экспанаты народных рамёстваў, духавая шафа ў памяшканні хлебапечкарні, змешвальная машына для прыгатавання пякарных вырабаў, 8 станкоў (6 дрэваапрацоўчых, фрэзерны, свідравальны). Пацярпелых няма.

Гістарычнай каштоўнасці будынак і знішчаныя экспанаты, акрамя аўтамабіля “Хорьх”, не маюць.

Прычына пажару высвятляецца. З пачатку года ў Мінскай вобласці ўжо адбылося 976 пажараў у жылым сектары (даняна на 13 верасня 2011-га). Загінула 211 чалавек, з іх — адно дзіця.

Як вынікае з ліста, пажар у “Дудутках” прывёў да шматлікіх матэрыяльных страт. Ці можна было яго пазбег-

“Дудуткі” да пажару...

нуць? Па каментарыі “К” звярнулася да дырэктара Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту Святланы ЛАКОТКА. Як вядома, менавіта ў гэтым найбуйнейшым скансёне на тэрыторыі нашай краіны размешчаны драўляныя гістарычныя пабудовы, кожная з якіх — унікальная. Таму цалкам зразумела, што пытанне пажарнай бяспекі ў музеі — найгалоўнейшае.

— Самае важнае для ліквідацыі пажару, — зазначыла Святлана Лакотка, — гэта найхутчэйшы прыезд на месца здарэння пажарнай брыгады. Як бачна, у выпадку пажару ў “Дудутках” пажарная брыгада прыехала досыць хутка, але ўсё роўна гэта заняло пэўны час. А пра нашай ўстанове з 2007 года працуе пажарнае дэпо, у якім знаходзяцца два пажарныя аўтамабілі і кругласутачна дзяжураць пятнаццаць пажарных, бо мы заключылі дагавор аб бязвыплатным выкарыстанні гэтага будынка абласным МНС. Пагадзіцеся, магчымы пажар у нашым музеі будзе ліквідаваны нашмат хутчэй. Да таго ж, на любым маштабным мерапрыемстве, што праводзіцца на тэрыторыі музея, пастаянна дзяжурыць пажарная машына.

— Яшчэ адно набалелае пытанне — устаноўка аўтаматычнай пажарнай сігналізацыі. Ці забяспечаны ёй аб’екты, якія знаходзяцца на тэрыторыі музея? Бо менавіта з іх дапамогай можна прадугледзець розныя магчымыя пазаштатныя сітуацыі...

Хроніка і каментарый з прычыны сумнай падзеі

...і пасля яго.

— На жаль, у нас сродкамі АПС абсталяваны толькі аб’ект “Карчма” і будынкi адміністрацыйнага корпуса. Устаноўка АПС ва ўсіх аб’ектах музея — наступная наша задача, якая патрабуе вялікіх фінансавых укладанняў, а грошай на сёння наша ўстанова не мае. Але мы

паступова вырашым гэтую праблему. Пакуль што знаходзім выйсце з гэтай сітуацыі наступным чынам: на кожным музейным аб’екце арганізавана пастаяннае дзяжурства музейных наглядачыкаў, якія пільна сочаць за пажарнай сітуацыяй на сваіх рабочых месцах.

буецца пастаяннае, раз у некалькі гадоў, паўторнае прамочванне. На жаль, гэта вельмі дарагая працэдура, і на яе грошы знаходзяцца не заўсёды.

Усе гэтыя меры ў комплексе дазваляюць нам быць больш-менш спакойнымі за стан пажарнай бяспекі ў музеі. Напрыканцы зазначу, што за ўвесь час працы нашага музея пажару ў нас ніколі не было...

Не магу пакінуць матэрыял і без асабістага каментарыя. Пажарная бяспека ва ўстановах, падобных да “Дудуткаў” і Беларускага музея народнай архітэктуры і побыту, павінна заўсёды знаходзіцца на кантролі. І не важна, дзяржаўная гэта ўстанова ці прыватная. У музеях пад адкрытым небам пастаянна ладзяцца разнастайныя масавыя мерапрыемствы, там заўсёды бывае шмат людзей... Ці маем мы права рызыкаваць іхнімі жыццямі?

Ю.Ч.

Фотаздымкі прадстаўлены ў рэдакцыю Мінскім абласным упраўленнем МНС Рэспублікі Беларусь

У перыяд правядзення месячніка пажарнай бяспекі, які завяршыўся ў сталіцы 15 верасня, ва ўнівермагу “ЦУМ Мінск” Савецкім раённым аддзелам па надзвычайных сітуацыях была праведзена інфармацыйная акцыя “Бяспека жылых дамоў — у інтарсах кожнага!” па папярэджанні пажараў і іншых надзвычайных сітуацый.

Мы — за бяспеку

У мерапрыемстве ўдзельнічалі сябры Беларускай маладзёжнай грамадскай арганізацыі ратавальнікаў-пажарных са сталічнай СШ № 27, дзе ў якасці нагляднай агітацыі юныя ратаўнікі раздалі лістоўкі-памяткі па пажарнай бяспецы. Статыстыка сведчыць, што каля 80% пажараў у рэспубліцы здараецца ў жылых дамах, і ў тым збольшага вінаваты самі жыхары, якія не выконвалі правілаў пажарнай бя-

пекі. Тут жа, ва ўнівермагу “ЦУМ Мінск”, правялі віктарыну “Не жартуй з агнём!”, у гульніх элементах якой заключаліся сур’ёзныя рэчы: як змагацца з агнём і наогул не дапускаць бяды.

Акцыя была скіравана на тое, каб абараніць сябе ад пажараў, сфарміраваць у дарослых і дзяцей актыўную жыццёвую пазіцыю, якая дазваляе кожнаму забяспечыць асабістую бя-

пеку. Кожны з нас адказвае за тое, каб у хаце, на працоўным месцы было як мага менш парушэнняў правілаў пажарнай бяспекі, што могуць прывесці да пажараў і паставіць пад пагрозу не толькі асабісты і грамадскі дабрабыт, але і ўласнае жыццё. Кожны з нас можа сутыкнуцца з пажарам, калі не як непасрэдным ўдзельнікам, то хоць бы як сведка. Вядома, хочацца пажадаць любому як мага радзей сустрэкацца з вогненнай стыхіяй. Але, у той жа час, не пажадана, каб першы пажар у жыцці стаў і апошнім! Таму проста неабходна ведаць, што рабіць, калі ўсё-ткі нездарок апынуліся ў непасрэднай блізкасці ад ачага ўзгарання.

Таццяна БЫЧАНОК, спецыяліст групы прапаганды і навучання Савецкага РАНС г. Мінска

Граф Альмавіва — Юрый Гарадзецкі, Фігара — Станіслаў Трыфанаў.

Пэўна, шкадавання было б менш, калі б такія парадыйныя мізансцэны выконваліся характарнымі, а не лірычнымі артыстамі. Ці каб выканаўцы часцей здымалі маскі, чаргуючы пародыю з кранальнасцю пачуццяў. Апошні прыём, прынамсі, ужо закладзены ў рэжысуры спектакля! Артысты двойчы здымаюць маскі, ідуць насустрач зале, спыняючыся на борціку аркестравай ямы. Але застаюцца пры гэтым — усяго толькі артыстамі, а не жывымі людзьмі са сваімі пачуццямі. Што ж, калі паралелі паміж новым “...Цырульнікам” і раней пастаўленымі ў нас “Паяцамі” Р.Леанкавала ўсё роўна ўзнікаюць, іх можна было б і паглыбіць: маўляў, артысты, якія адчуваюць адно да аднаго папраўдзе цёплыя, шчырыя пачуцці, вымушаны крываўліцца, увасабляючы пародыю на каханне.

Большасць стрэлаў пародыі трапляе ў Разіну. Зграбная, прыгожая, інтэлігентная, адухоўленая, маладая прымадонна Таццяна Гаўрылава воляй рэжысёра ператвараецца ў тоўстую, нягеглюю, пазбаўленую шарму і густу “цётхну” з сумнеўнымі манерамі. Гэта ж трэба так жанчын не любіць! Затое спачуванне выклікае... трамбон — нязменны спадарожнік Базілія (Андрэй Валенцій), настаўніка музыкі. Інструмент, для якога “катаваць — што катаваць”, так і лётае па сцэне. І — становіцца адным з самых запамінальных вобразаў, пераўзыходзячы ў гэтым некаторых герояў. Яркая рэжысёрскага рашэння вылучаецца служанка Берта (Наталля Акініна), закаханая ў свайго гаспадара Бартала (Сяргей Лазарэвіч). У сольнай ары-партрэце яна паўстае гулівай, абаяльнай... дрэсіроўшчыцай з замашкамі сада-маза — і гэты нумар становіцца адной з найбольш адметных жартоўных кульмінацый. Фінал ж прэтэндуе на філасофскае асэнсаванне і нават трагічную ноту. Фігара (Станіслаў Трыфанаў), бы той Мюнхгаўзен з тэлежуркі М.Захарова, лезе па бясконцай вярочач-

Адкрыццё сезона заўсёды ўтрымлівае ў сабе нейкі “шыфр”, сваю праграму ўсяго далейшага разгортвання філарманічных падзей цягам года. Сёлета Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Беларусі на чале з народным артыстам краіны, сусветна знакамітым маэстра Аляксандрам Анісімавым узяў асабліва шматбачальны старт: у 2012-м шмату-му калектыву споўніцца 85.

Намаляваць Малера ў стылі ракако

Іван Карызна.

Канцэрт адбыўся пры садзейнічання Пасольстваў Літвы ў Беларусі і Беларусі ў Літве, а таксама дзякуючы спонсарскай падтрымцы. Вечар вячалі папраўдзе Боскія спевы Каўнаскага дзяржаўнага хору ў магутнай Другой сімфоніі Малера. Выкананне буйных палотнаў гэтага аўстрыйскага класіка ўсё яшчэ застаецца для нашай краіны, хутчэй, выключэннем з правілаў: пры фарміраванні афішы перавага звычайна аддаецца хрэстаматыйна вядомым творам. Але ўжо адно тое, што малераўскія творы пачынаюць гучаць часцей, сведчыць пра выхаванне густаў музыкантаў і слухачоў-аматараў.

Ачувалася, з якой увагай А.Анісімаў паставіўся да кампазітарскай задумкі. Нават тое, што салісты і хор выйшлі толькі пасля 1-й часткі, адпавядала заўвагам аўтара, які раіў рабіць перад 2-й часткай перапынак хвілін на пяць. Можна, не заўсёды зладжанымі аказаліся стрыманыя харалы духавых, але добра ўдаліся кульмінацыі з яркімі сола аркестравых груп, змрочная інструментальная каларыстыка, ціхі “шэраг” і кранальныя прабліскі струнных. У адпаведнасці з партытурай, удала было падабрана прасторавае рашэнне, спалучэнне сцэнічнага і пазасцэнічнага гучання. Упрыгожылі выкананне пачуццёвыя спевы расійскай мецца Надзеі Бабінцавай, яе цудоўнае дугэтае яднанне з расійскай сапрапа Ірынай Крыкуновай — даўняй сябрай нашага аркестра, удзельніцай ужо больш за дзясятак яго праектаў.

Дадатковы аншлаг забяспечвала імя Івана Карызна — гэта было яго першае выступленне на беларускай сцэне пасля XIV Міжнароднага конкурсу імя П.Чайкоўскага, дзе ён стаў бронзавым лаўрэатам. Варыяцыі на тэму ракако ў яго выкананні мне даводзілася чуць неаднойчы: яны з’явіліся ў яго рэпертуары яшчэ ў час навучання па класе Уладзіміра Перліна ў Рэспубліканскім каледжы пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Найскладаны твор ён грае ў арыгінальнай кампазітарскай рэдакцыі самога Чайкоўскага, якая доўгі час лічылася невыканальнай, дый сёння пад сілу далёка не кожнаму прафесіяналу. Калі раней выкананне гэтага шэдэўра здзіўляла юначым задорам, асаблівым нервам імпульсіўнай натхнёнасці, дык зараз, хаця Вані ўсяго 19 гадоў, яно вабіла найперш прыгажосцю няспешнага разгортвання думкі. Галоўнымі становіліся нават не вяртанні тэмы з усё большымі віртуознымі россыпамі ў кожнай з варыяцый, а ўсе тыя моманты роздуму, што ўзніклі паміж пазнавальнымі тэматычнымі абрысамі.

У гэтым спалучэнні славянскага спеўнага гуку з еўрапейскай лёгкасцю галавакружных пасажаў — сапраўднае беларускае нашага музыканта, які працягвае навучанне ў Парыжы. Адрозна пасля канцэрта І.Карызна рушыў у Францыю, праз некалькі дзён — на фестываль імя М.Растрпавіча ў Самары. Надзей у яго распісаны гастролі ў Санкт-Пецярбургу, Амерыцы, па ўсёй Еўропе, але ён марыць і пра сольнік на радзіме.

Здыміце маскі, спадары!

Цяперашняе ўвасабленне гэтай оперы куды больш “італьянскае” за ўсе ранейшыя на нашай сцэне. Яно — на мове арыгінала замест перакладу на рускую, з італьянскім дырыжорам-пастаноўшчыкам Джанлука Марчыяна, з пераносам дзеяння ў Венецыю замест іспанскай Севільі, нарэшце, у жанры камедыі дэль арта, што нарадзіўся на італьянскай карнавальнай глебе. Няўжо і сапраўды да італьянскай лёгкасці ані не дадалася беларускай эпічнасці?

На справе — дадалася многа чаго, і не толькі ўласна беларускага. Галоўная фішка спектакля ў тым, што кожны з пастаноўшчыкаў маляваў у ім “сваю” Італію. Дырыжор, паводле яго выказвання ў тэатральным буклеце, — жыццярадасную, сонечную, ззяючую, прасякнутую задорам, асаблівым расінеўскім “светлым” гукам. Рэжысёр Міхаіл Панджавідзэ і мастак Аляксандр Касцючэнка, наадварот, вырашылі не звяртацца да той “параднай, заможнай, пафаснай Венецыі”, якую звычайна дэманструюць турыстам, і перанеслі дзеянне ў адзін з “бедных ці то двароў, ці то кварталаў Венецыі” — менавіта такім мы бачым часцяком замежа ў тэлевізіях. У шэры, змрочны, завешаны бялізнай і панталонамі двор-калодзеж, быццам “пазычаны” ў Да-стаеўскага, завітваюць вандроўных ацэры, каб прапанаваць камедыю, разлічаную на густы тамтэйшай публікі. У іх герояў-масак шмат наўмысных перабольшванняў, згушчаных фарбаў, і да рамантычнай гісторыі каханна, якую мы чуюм у выкананні найлепшых беларускіх майстроў бельканта, дадаецца антырамантычны, як у тэатры Меерхольда, кірунак — гэтыя кліны над сардэчнымі ўздыхамі. Можна, менавіта таму не прынялі гэ-

тую пастаноўку — даволі цікавую, арыгінальную — многія знаўцы оперы?

Само па сабе сумяшчэнне несумяшчальнага, спалучэнне найпрыгожай светлай музыкі з пазбаўленым ідыліі відовішчам — прыём, апошнім часам даволі распаўсюджаны. Дзейнічае ён папраўдзе безадмоўна. Калі пад музыку, што сімвалізуе мары пра хуткае шчасце, разыграваецца непараўнальная трагедыя, эмацыйнае ўзрушэнне забяспечана. У цяперашнім “Севільскім...” прыём дзейнічае па тых жа законах — і выклікае не прыняцце таго, што парушае расінеўскую гармонію.

Тым больш, што ўжо ва ўверцюры намаганнімі Дж.Марчыяна паўстае столькі но-

Разіна — Таццяна Гаўрылава.

вага! Аркестр гучыць так, быццам гэтая нейкая незнаёмая рэдакцыя з іншай аркестроўкай: у некаторых момантах на першы план выходзяць тыя інструментальныя лініі, пра існаванне якіх мы маглі і не здагадацца. А што за галасы! Шыкоўны лірычны тэнор Юрыя Гарадзецкага так і ляціць да сэрцаў слухачоў прызнаннем у каханні — спявак жа ў гэты час здэкуюецца над цацачным сэрцайка, працінаючы яго купідонавай стралой.

найсці кудысьці ў завоблачныя далачыні — у вечнасць. А далейшы паўтोर у верцюры дае магчымасць усім артыстам атрымаць сваю долю апладысмантаў у час паклонаў.

Цяперашні спектакль — безумоўна, найлепшы з пастаўленых М.Панджавідзэ на нашай сцэне. У ім шмат рэжысёрскіх прыдумаў, сцэнічных паводзінаў цэнтральных персанажаў насычаны пастаянным рухам, ажно да кульбитаў ды іншых акрабятчых элементаў. Але, пры ўсёй мітусні, што адбываецца на сцэне, нязменнасць сцэнаграфічнай канструкцыі пачынае, натуральна, надакучаць. І стамляць. Дый італьянская “публіка”, якую увасабляюць артысты хору і мімансу, не заўсёды паводзіць сябе адэкватна, чаргуючы моманты суперактыўнасці з даволі працяглымі стоп-кадрамі. Далучыце сюды некаторыя адкрытыя купюры — і вы зразумееце, чаму першае дзеянне, у якім нас так намагаюцца насмяшыць, здаецца крыху беспамерным, нават цягамотным.

Месцазнаходжанне “сцэны на сцэне” стварае не самыя лепшыя акустычныя ўмовы для опернага дэль арта. Але тое, як нашы маладыя салісты спраўляюцца з пастаўленымі перад імі задачамі і складанасцямі, вартыя найвышэйшай ухвалы. Пасля гэтай працы, дзе яны дасягнулі, з аднаго боку, лёгкасці, палётнасці спеўных фіярытур, а з іншага — свабоды сцэнічных паводзінаў, ім пад сілу любіць пастаноўкі еўрапейскага ўзроўню. Да гэтага, мабыць, наш тэатр і будзе імкнуцца ў далейшым.

Фота Міхаіла НЕСЦЕРАВА

Доктар Бартала — Сяргей Лазарэвіч.

А.Гайлевіч. “Бабулін сад”.

Гаючае ўздзеянне мастацтва

Сёлета Гомельскі абласны шпіталь інвалідаў вайны адзначае юбілей. За 70 гадоў сваёй гісторыі з невялікага эвакуацыйнага шпітала ён ператварыўся ў адну з найлепшых медыцынскіх устаноў былога Савецкага Саюза, а цяпер — Рэспублікі Беларусь. Тут сфарміраваўся высокапрафесійны калектыў, ужываецца сучаснае абсталяванне, створаны добрыя магчымасці для лячэння і побытавыя ўмовы. За ўсю гісторыю шпітала тут аздаравілася звыш чвэрці мільёна чалавек.

Л.Зуева. “Летні поўдзень”.

Знамянальнаму юбілею абласнога шпітала прысвечана выстаўка гомельскіх жывапісцаў, графікаў і майстроў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. У яго холе разгарнулася экспазіцыя з 16 твораў сучаснага мастацтва, аўтарамі якіх з’яўляюцца члены Гомельскай абласной арганізацыі грамадскага аб’яднання “Беларускі саюз мастакоў”: заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Мікалай Казакевіч, Аляксандр Гайлевіч, Ларыса Зуева, Аляксандр Касцючэнка, Святлана Курашова, Пётр Лук’яненка, Святлана Наздрын-Платніцкая, Міхась Паповіч, Анжаліка Шабалтас. Кожны з іх прадстаўляе ўнікальны творчы свет; у гэтым праекце ўсе разам яны зніталі сваімі творамі панараму пазітыўных, дабратворных выяў.

Вялікае значэнне падобных выставак, уплыў мастацтва на з’яўленне станоўчых эмоцый пацыентаў адзначылі галоўны ўрач шпітала Алег Іванцоў, загадчык тэрапеўтычнага аддзялення Фелікс Каліноўскі.

Заўважана, што энергія мастацкіх твораў здольная вылечваць і вяртаць да жыцця, усяляць надзею і ўмацоўваць упэўненасць у сабе. Сучасныя лекарскія ўзбраенні як дапаможны сродак. “Арт-тэрапія” — метады, заснаваны на гаючым уздзеянні мастацтва на псіхічны стан чалавек.

Алег АНАНЬЕЎ,
Гомель

“Другая” — пад такой назвай у галерэі “Акадэмія” напрыканцы жніўня — у пачатку верасня працавала сумесная выстаўка мастакоў Алега Ладзісава і Уладзіміра Макаркова. Іх першы сумесны праект адбыўся ў Музеі гісторыі беларускага кіно ў 2006-м. Цягам пяці гадоў мастакі заставаліся вернымі сваім творчым прынцыпам: абстрактнаму жывапісу і мастацтву інсталляцыі.

В.Макаркоў. Арт-аб’ект.

ці Уладзіміра назіраецца характэрнае для еўрапейскага чалавека імкненне да няспешнага дакументавання, штодзённай каталагізацыі падзей, пачуццяў. Цягам апошніх гадоў ён удзельнічае ў выстаўках як майстар інсталляцый, якія можна назваць кнігай-дзённым, дыярыушам. Напамінам аб людзях, падзеях, эмоцыях выступаюць арт-аб’екты: рукачынныя альбо створаныя непасрэдна самой прыродай, яны нібы нанізваюцца мастаком на нітку часу...

“Другая” — не апошняя

“Жывапіс не адлюстроўвае нічога — ён проста існуе”, — гэтыя словы мастака-філосафа Патрыка Сантуса можна лічыць сугучнымі творчасці Алега Ладзісава. Выхаваны на творах Самюэля Бекета, авангардных балетных пастаноўках Філіпа Жанці, ён паступова перайшоў ад жывапісу фігуратывага да беспрадметнага. У аснову яго твораў пакладзены прынцып мастакоўскай палітры: гэта, у пэўным сэнсе, нагадвае працэс стварэння музычных кампазіцый мінімалістам Джонам Кейджам пры дапамозе малюнка выпадкова і бессістэмна раскіданых палачак, які выбіты амерыканскі кампазітар практыкаваў напрыканцы свайго жыцця. Работы, пазбаўленыя прывязкі да рэчаіснасці, загадзя задуманай альбо выпрацаванай у ходзе напісання кампазіцыі, вызначаюцца натуральнасцю, адсутнасцю жорсткай рэгламентацыі і структуры, што, у сваю чаргу, стварае асабістую рэальнасць.

У іншым вымярэнні працуе Уладзімір Макаркоў. Яго музычныя інтарэсы палягаюць у галіне класічнай і рок-музыкі 1990-х гадоў, сярод пісьменнікаў Уладзімір аддае перавагу, зноў жа, класікам — Фёдару Дастаеўскаму і Герману Гёсэ. Прадметны свет фільмаў Андрэя Таркоўскага, яго сімвалізм і, адначасова, тэатральнасць мізансцэн кінастужак Фрэдэрыка Феліні, здаецца, таксама апасродкавана паўплывалі на пошукі мастака. Поруч з эмацыйным складнікам, у творчасці

А.Ладзісаў. “Сумленная гульня”.

“Раскрыць “...свет” праз адзін партрэт...”

У Музеі сучаснага беларускага мастацтва працуе персанальная выстаўка жывапісца Сяргея Рымашэўскага пад назвай “Паралельны свет”.

Цікава, што ў яго творчасці гэты “паралельны свет” раскрываецца праз дзіцячыя вобразы. У экспазіцыі прадстаўлены практычна ўсе тыя работы, якія глядач яшчэ не бачыў, хаця, па словах аўтара, яна з’яўляецца своеасаблівым вынікам дзесяцігадовага творчага пошуку. Сяргей Рымашэўскі, выхаванец БДТМІ, больш за 20 гадоў радуе знаўцаў мастацтва арыгінальным бачаннем свету. Як казаў майстар: “У сваіх работах я імкнуся ўсё да большага лаканізму, спрабую мінімальнымі сродкамі выявіць максімум ідэі. Хацелася б раскрыць увесь свет праз адзін партрэт...”

Яму падабаецца ў мастацтве неардынарнасць жывапісных прыёмаў, вастрыня мовы, пластычная свабода выяўлення, паглыбленая ўнутраная “шматгаласая” канструкцыя мастацкага вобраза. Разам з выкарыстаннем дзіўных падрабязнасцей рэалістычных дэталей, Рымашэўскі ахвотна звяртаецца да сімвала, алегорыі, гратэску.

А што да вобраза дзіцяці, то для мастака гэта — чалавек шчаслівага самаадчування, якое дапамагае знаходзіць водгук у “сталых” сэрцах.

Цёмныя, шчыльныя, для кагосьці нават змрочныя, фарбы ствараюць атмасферу таямнічасці і цеплыню, што ўласцівае ўспамінам аб дзяцінстве. Дзяўчынка, якая паказала свой творык з-за маскі бабулі — з серыі карцін “Маскі”, — нібы адкрывае нам усю неадпаведнасць двух, такіх блізкіх, але ўсё ж паралельных, светаў: дзіцячага і дарослага. Куды сыходзяць дзіцячыя мары? Што становіцца з далікатным светам фантазіі, калі яго запаўняе цынічнасць, чэрствасць дарослага жыцця? Неверагоднымі алегорыямі працята рэальнасць на палотнах Рымашэўскага. Пра што сумуюць каралі, куды ідзе ноччу маленькі атрад, што адчувае дзяўчынка, якая выратавала ад смерці пеўна, у карцінах “Тэорыя адноснасці”, “Лёзныя”, “Выратаваны”? Што такое цацачны паруснік у руках хлапчука супраць вялізнага лайнера за яго спінай у кампазіцыі “Ветразь”? Рымашэўскі прапаноўвае нам спыніцца і задумацца.

Карціны Сяргея збольшага можна лічыць аўтапартрэтамі. Кожнае адлюстраванае на палатне дзіця — гэта “аўтар”, ва ўсіх выявах сваёй шматграннай натуре. Жывыя, сапраўдныя эмоцыі, якія складаюць неад’емную частку нашага жыцця і якія мы так часта ігнаруем, тут перададзены з неверагодным майстэрствам і дакладнасцю. “Усе мы родам з дзяцінства”, — пісаў некалі Антуан дэ Сэнт-Экзюперы. Сяргей Рымашэўскі нагадвае нам гэта і дазваляе вярнуцца ненадоўга туды, дзе свет радаваў і палюхаў сваёй неабсяжнасцю, таямнічасцю, дзе звычайныя рэчы ператвараліся ў чароўныя і дзе адна секунда здавалася вечнасцю...

Вольга НАВІЦКАЯ

С.Рымашэўскі. “Песня цвыркуня”.

С.Рымашэўскі. “Маска-2”.

У №35 — 37 "К" у чарговы раз распачала гаворку пра Уладзіміра Мулявіна і "Песняроў". Сёння мы прапануем вам закранэнне серыі публікацый аб славутым ансамблі і яго легендарным кіраўніку.

Аляксандр КАЦКАЎ, бас-гітарыст, вакаліст, кампазітар, аранжыроўшчык "Песняроў" у 1992 — 1998 гг.:

"Мурашкі па целе беглі..."

— Працаваў у "Песнярах" цягам няпростага і цікавага перыяду. Яго сакрэт, лічу, у спалучэнні гіганцкага вопыту Уладзіміра Мулявіна і надзвычайнай працаздольнасці музыкантаў. У першую чаргу я назваў бы двух Алегі — Молчана і Аверына (тады — Казловіча). Менавіта яны ўвасаблялі ідэю Мулявіна і свае ўласныя.

Я спачатку назіраў, як аранжыроўшчыкі робяць сваю справу, і хутка, па прапанове Алега Молчана, стаў сам займацца гэтым. Спробай пры аказалася "Жураўлі на Палессе ляцяць", якую зрабіў у блюзавай стылістыцы і сам выканаў. Мулявіну яна не спадабалася, да таго ж яму не быў даступны блюз наогул. Далей я напісаў музыку і аранжыраваў дзве песні на англамоўныя вершы мінскага музыканта Аляксея Казлоўскага. Адно з іх Мулявін мне дазволіў выканаць у Го-

мельскім дзяржуніверсітэце. Студэнты адрэагавалі з прахалодцай, лёс яе быў вырашаны...

А вось наступная мая работа стала даволі паспяховай. Кажу пра інтэрпрэтацыю народнай "Ой, сівы конь бяжыць". Мяркую, яна ўдалася, таму і часта выконваў твор. Далей з'яўляліся і іншыя мае аранжыроўкі...

У той самы час мае калегі таксама выдавалі новыя творы: частка з іх — па заданні Уладзіміра Георгіевіча, частка — уласныя сачыненні. У Алега Молчана песні вылучаліся багатым клавійным гучаннем, а ў Алега Аверына —

больш самабытным, з незвычайнымі музычнымі абаротамі і арыгінальным вакалам. Мне цікавымі былі і тыя, і другія...

Пад кіраўніцтвам Уладзіміра Мулявіна з'яўляліся і новыя "мэтавія" праграмы. Я б адзначыў "Голас душы" з удзелам Дзяржаўнага камернага хору — сапраўды цікавую і незвычайную. Калі я спяваў "Калядную калыханку" ў дуэце з Наталляй Кудрынёй, дык мурашкі па целе беглі...

На канцэртах публіка хацела чуць найперш шлягеры, на што Мулявін не без іроніі зазначаў: "Я вырас ужо з гэтых штонікаў!" Тым не менш, большасць выступленняў адбывалася ўсё ж з арыенцірам на гледача... Тады, дарэчы, я і задумаўся аб напісанні праграмы. Так нарадзілася, дзякуючы калегам, што дапамаглі з рэалізацыяй, "Жывём!" на вершы Ларысы Геніюш.

Гісторыя легенды ў песнях і асобах

Закуліссе "Песняроў"

Уладзімір МАРУСІЧ, ударнік, перкусіяніст, вакаліст "Песняроў" у 1993 — 1998 гг.:

"І вось я чытаю першы беларускі рэп!..."

— Свой аповед пра песні пачну з сапраўднага рарытэта. У праграме "Казачка вольнасць" быў нумар "Бульбу жарым, бульбу варым", які ніхто ніколі не чуў. Яе запісалі на нашай тагачаснай кропцы. Меў у ёй свае два радкі і я: "А ў мяне ў жываце пуста, / Бо ем бульбу і капусту..." Ды неяк не прыжылася песня, не пайшла. Запіс, падаецца, захаваўся недзе ў маіх архівах.

Што выконваў яшчэ ў той час? Гэта "Панаехала поўны двор казакоў" і "Кума", якая і пісалася Алегам Молчанам пад мяне. Але на галандскім дыску Уладзімір Георгіевіч вельмі захацеў апошняю выканаць сам. Што да канцэртаў, дык яна часцяком гучала і ў маім выкананні. Для мяне пісалася і акапэльная песня "Гусі", што стала даволі папулярнай. Увогуле ж, з часам Уладзімір Георгіевіч стаў спрабаваць іншыя песні са мной у якасці вакаліста.

Добра памятаю, як Мулявін загарэўся ідэяй уставіць у песню "Ты ж мяне падманула" кавалачак рэпавага рэчытаты-

ву. Ён дастаўся мне. Кампазіцыя паспяхова выконвалася ці не на кожным канцэрце "Песняроў".

Што яшчэ з рэдкага? У "Голасе душы" быў "Шар зямной" на верш Сямёна Кірсава. Яе выконваў Алег Аверын (Казловіч), але песня не пайшла. А з казачкага цыкла Аляксандра Кацікаў спяваў "Ой вы другі, мае другі...". Зразумела, у большай ступені запомніў рэчы з "мэтавых" праграм.

Перад тым, як трапіў у "Песняры", пэўны час граў у Германіі з групай "Інспектар" у прадзюсарстве Фрэнка Бонэманна. Тая наша каманда была першай на Беларусі, хто запісаў альбом на CD, нават грала з музыкантамі з "Pink Floyd" Гары Уолесам і Гаём Пратам у Мінску... І вось прапанова прыйшла ў "Песняры"... Перадмной, памятаю, быў немалы рэпертуар, але — справіўся. У "Калядзе" штоканцэрт граў сола, прычым кожны раз — адрознае, у залежнасці ад настрою. Тут мой прынцып — не паўтарацца!

— У 1995-м Уладзімір Георгіевіч вырашыў зрабіць яшчэ адзін праект, паралельна "Песнярам". Гэтак пры ансамблі ўзніклі "Лявоны". Меркавалася, што Мулявін будзе нашым прадзюсарам. Яму хацелася папрацаваць з больш сучаснай музычнай формай. А ў 1998-м Георгіевіч сабраў "Лявоны" і сказаў: "Я хацеў бы вас бачыць у асноўным складзе. Давайце наш пра-

Алег УСЦІНОВІЧ, бас-гітарыст, аранжыроўшчык студыі "Лявоны" і ансамбля "Песняры" ў 1995 — 2003 гг.:

"Наш Джэдай..."

ект пакулі адкладзём". Пасля пэўных ваганняў, паколькі мелі напрацоўкі, канцэрты, мы пагадзіліся. Прышоўшы да Мулявіна даволі сталымі, заўжды рэальна ацэньвалі сітуацыю: мы — не "песняры", а артысты ансамбля "Песняры". Тым больш для нас легендарны калектывы — духоўны шлях канцэртных асоб. Гэта перадгісторыя.

На той момант мы ўпярэгліся ў працу: патрабавалася асэнсавана ўзняць рэпертуар ад рання да рання, паколькі ўжо праз месяц меў адбыцца першы канцэрт абноўленых "Песняроў". Са свайго боку, мы пачалі ўносіць пэўныя карэктывы ў аранжыроўкі, заснаваныя на нашым бачанні, што ўхвалілася Георгіевічам. Гэта, прыкладам,

больш актуальнае гучанне "Спадчыны", што выканаў Мулявін. А пра навінкі, на той момант, нават і гаворкі не вялося. У рэпертуары затое з'явіліся і некаторыя са старых кампазіцый. Даўненька на той час не гучала тая ж "Добры вечар, дзяўчыначка" — і вось выконвалася нанова. Фактычна, вялася работа над канцэпцыяй "Песняроў". Затым з'явіліся спробы рабіць

нешта новае. Прапрацоўвалі і мулявінскія накіды.

Ведаце, тады, у асобе Мулявіна, пабачыў, што абазначае выраз "Чалавек гарыць": ён выцягнуў гэтую справу на сабе! Да сёння захаваўся дзіўнае адчуванне: глядзіш на яго, нашага Дзеда, і рэальна бачыш, як ён свеціцца. Ды ён проста выгараў, выкладваўся тады! Адна справа, калі ўсё ідзе па наезджанай дарозе, іншая — калі чалавек пайшоў зноўку сваім крыжовым шляхам. Хаця ён, свярдлоўскі хлопец, быў створаны для бою.

А характарываваў бы яго так: лідар славянскай культурнай прасторы, не музычнай, а — больш шырока. Ён, бы той Джэдай. Гэта — дарагога каштуе!

Дарэчы

Планаванне? Як па нотах!

Захаваныя клавіры і партытуры — таксама крыніца звестак аб планаванні музычнага матэрыялу. У архіве дачкі Уладзіміра Мулявіна Марыны захавалася, у прыватнасці, ноты песні "Беларусь збірае сяброў", якая, відаць, разглядалася варыянтам фіналу да праграмы "Праз усю вайну". Але, як зазначыў гітарыст і аранжыроўшчык "Песняроў" Уладзімір Кічанка, "у цыкле і так і моцны фінал — "Возвращение" ды "Последние залпы", таму расцягваюць яго не мела сэнсу".

Два творы, аранжыраваныя Ігарам Паліводам для ансамбля, таксама маюцца ў зборах Марыны Мулявінай. Гаворка пра "Раскажы мне, отец" Уладзіміра Івасюка на словы Андрэя Дзяменцьскага і "Белую лілею" Уладзіміра Янкоўскага на верш Анатоля Грачанікава. Датуюцца творы, адпаведна, 1982-м і 1983-м.

Ёсць і мноства накідаў, клавіраў, партытур, напісаных рукой Мулявіна. Прыгадаю назвы твораў, да якіх прыглядаўся Майстар і якія ў нотных накідах аўтэнтычныя "Пабуў мяне бацька", "Пастушкі пялі", "Ой, чаму ж стары, ды не жоніца", "Петухі пяюць", "А чаму ў цябе дзвеўка...", "Дубе": "Казачынка-казачок", а таксама "Годзе", "Перад будучыняй", "Мая малітва", "Хто ты гэты?" на вершы Янкі Купалы, "Страцім-лебедзь" Максіма Багдановіча, "Жанчыне з бэзам" Уладзіміра Караткевіча, "Гімн цвярозасці" Петруся Макаля...

Валерый СКАРАЖОНАК, вакаліст мулявінскіх "Песняроў" у 1998 — 2003 гг.:

"Акцяўн музыкі за спінаю"

— Той час, калі я працаваў у ансамблі з Уладзімірам Мулявіным, аб'ектыўна не мог быць асабліва плённым у стварэнні новых песень. Памятаю, выконваў сапраўды "песняроўскую" па духу "Ты мяне любіш", аднак гэта было толькі аднойчы. Збольшага мы адраджалі класічны рэпертуар, каб паўнацэнна выязджаць на гастролі. Ды і час і рэакцыя публікі пацвердзілі: новыя работы не становяцца як правіла, у адзін шэраг з творама гадоў мінулых. Як казаў і жартам і ўсур'ез Уладзімір Георгіевіч, "раней мы сапраўды любілі..."

Тыя творы, што спяваў я ("Белавешская пушча", "Марыся", "Жураўлі на Палессе ляцяць") даваліся лёгка, паколькі яны, па-першае, тэатральныя, пасавалі майму тэнар-альціна, а па-другое, усе яны "ўвабраныя" з дзяцінства, калі старэйшы брат прывозіў з Мінска плацінкі, запісы, тэксты песень. Памятаю, як я іх таемна перапісваў з ягоных зборнікаў. Аднак на праслухоўванні ў "Песняры", пра якое мне распавёў сябар — народны артыст Беларусі Мікалай Скорыкаў, ішоў з дрыготкаю ў каленках, рыхтаваўся. І вось уваходзіць Мулявін, нібыта ўчора развіталіся, і пытае ў лоб: "...Пушчу" п'еш?" — "Так". — "У "роднай" танальнасці?" — "Так". Ён сеў за раяль, акампаіраваў другі куплет, там, дзе самыя высокія ноты. "У калектыве працаваць хочаш? Тады ўладкоўвайся да нас!" А яшчэ Уладзімір Георгіевіч дадаў: "Фактура ў цябе "песняроўская": валасы, вусы, камплекцыя. У нас двое такіх было — Саша Дзямешка і Юра Дзянісаў". Мо там, відаць, і блыталі па першым часе мяне са старымі ўдзельнікамі, тым больш у Дзянісава быў падобны на мой высокі голас...

Зразумела, перад вамі — гісторыі толькі часткі артыстаў, што стваралі поруч з Уладзімірам Мулявіным імя "Песняры". Мы знайшлі і працягваем шукаць кантакты тых, хто з нейкай прычыны адышоў ад музыкі. Звернемся і да іншых артыстаў, якія выступаюць і сёння.

Калі падрыхтавалі матэрыял, прыйшло яшчэ колькі электронных лістоў са згодай распаўсюдзіць пра песняроўскія песні і праграмы. І найперш — пра тых людзей, з кім працавалі побач, пра пошук "моманту ісціны", пра тое, да чаго "вяртаемся зноў і зноў". Гісторыя — працягваецца.

Сяргей ТРАФІЛАЎ

Першы сольны мінскі канцэрт "Песняроў" у новым складзе (1999 г.). На першым плане — Вадзім Касенка, Сяргей Мядзведзеў, Валерый Скаражонак, Уладзімір Мулявін, Анатоль Кашапарэў, на другім — Аляксандр Пурус і Аркадзь Івановіч.

**Адзін з галоўных
брэндаў**

Як і летась, пачынаўся "Magnificat" у Мінску, а ўжо на наступны дзень перабраўся на Глыбоччыну. Для гэтага раёна, які будзе прымаць Дзень беларускага пісьменства-2012, Кінафестываль духоўнага кіно — адзін з галоўных культурных брэндаў, аб чым падчас яго правядзення неаднаразова казала кіраўніцтва мясцовай улады. Паказальна, што "Magnificat" надзвычай добра "ўпісаўся" ў мясцовы "культурны ландшафт". Кожны з фестывальных дзён быў адзначаны паездкай у асобныя культурныя пункты: знакавы для каталіцкага фестывалю Мосар, дзе госці і ўдзельнікі пакланіліся магіле ксяндза-пробашча Ёзаса

няга школьнага ўзросту былі такія, хто з вялікай цікавасцю глядзю "дарослую" фестывальную праграму. А пра "дзіцячы" блок, які ішоў у сучасным будынку Глыбоцкай раённай бібліятэкі, нават гаворка не ідзе: яго прагляды сталі ці не самымі ўдалымі пунктамі праграмы "Magnificat-2011".

На шматканфесійнай, гістарычна і культурна разнастайнай Глыбоччыне Фестываль хрысціянскага кіно прыйшоўся даспадобы: кіраўніцтва раёна не раз паўжартам заяўляла, што "Magnificat" — такі самы мясцовы здабытак, як і вядомыя архітэктурныя і гістарычныя помнікі Глыбоччыны. Наступным разам кінафорум мае стаць арганічнай часткай святкаванняў Дня беларус-

копіс, а потым заснаваў першае каталіцкае радыё, якое дзейнічае і па сёння. Планаваў Кольбэ адкрыць і сваё тэлебачанне, але напад Гітлера на Польшчу перакрэсліў планы святара. Перагукаецца з гэтай перадачай і карціна беларусаў Зоі Катовіч і Алены Антанішанай "Дзеці ксяндза Шаплевіча" — аб самаахвярным пастарскім служэнні і пакутах святара з Баранавіцкага раёна. Тэматычна падобным было дакументальнае даследаванне "Святыя. Ахвяры Бутаўскага палігона" вядомага расійскага дакументаліста Аляксандра Купрына — стала гасця фестывалю "Magnificat" і старшыні журы дакументальнай праграмы мінулага "Лістапада".

Духоўныя нашчадкі айца Максімільяна Кольбэ актыўна працягваюць яго

працы ў Праваслаўнай і Каталіцкай Царквы да паказу дзейнасці сучасных місіянераў у розных краінах свету. Відавочная цікавасць сучаснага тэлебачання да духоўнай праблематыкі: расійскія, польскія і італьянскія перадачы былі прапанаваны на "Magnificat" адпаведным спецыялізаванымі тэлеканаламі. Наша тэлебачанне — не выключэнне: на Першым Нацыянальным канале хрысціянская тэматыка прадстаўлена перадачамі пад агульнай назвай "Існасць".

Што да "чыстых" дакументалістаў, то стужкі з больш вобразным візуальным шэрагам прапанавалі на конкурс менавіта беларускія рэжысёры. Пра адкрыццё айчыннага дакументальнага кіно ў гэтым годзе — "Інакіно" Галіны Адамовіч — "К" ужо не раз пісала. Сюжэт

амовіч. "Тры кіламетры да неба" Вольгі Дашук — кароткі эпізод існавання маладога чалавека, які прыкаваны невылечнай хваробай да ложка, але не страціў мару і надзею. З беларускай стужкай перагукаецца надзвычай эмацыйная карціна паляка Кшыштафа Жураўскага "Смерць дзіцяці" — аб прытулку для невылечна хворых малых і іх годным стаўленні да свайго непазбежнага сыходу.

Для абраных?

Не: для кожнага!

Крытык і стаў член журы фестывалю "Magnificat" Галіна Шур заўважыла пад час абмеркавання конкурснай праграмы гэтага года, што ў ёй шмат стужак і перадач, якія апавядаюць аб

"Чыстая дакументалістыка" як культурны брэнд

На пачатку верасня фестывальнай кінасталіцай краіны было Глыбокае, дзе праходзіў VII Міжнародны каталіцкі фестываль хрысціянскіх фільмаў і тэлепраграм "Magnificat". На Свята духоўнага кіно гэтым разам сабралася амаль пяць дзясяткаў удзельнікаў і гасцей з шасці краін свету, якія паглядзелі і ацанілі 39 стужак з 14 дзяржаў. Апавед аб падзеях і стужках унікальнага не толькі для нашай краіны мерапрыемства — у гэтым матэрыяле "К".

Булькі, а таксама паслухалі цудоўны канцэрт Глыбоцкай камернай капэлы, вёску Удзела, дзе знаходзіцца беларускі "Непакалянаў" — "родны брат" знакамітага польскага кляштара братоў-францысканцаў, і, нарэшце, Празарокі — месца, якое павінна быць Мекай усіх аматараў нацыянальнага тэатральнага мастацтва, бо менавіта тут нарадзіўся і займаўся творчасцю "бацька беларускага тэатра" Ігнат Буйніцкі. Не забыўся "Magnificat" і на Івесь, дзе да фестывальнай Алеі Сяброўства на беразе знакамітага возера Шо дадаліся яшчэ два дрэўцы — армянскае і ізраільскае.

Такая шырокая карта форуму дазволіла ўключыць Глыбоцкі раён у кінематаграфічную прастору практычна цалкам — прыкметныя афішы "Magnificat-2011" было відаць па ўсім маршруце фестывальнага аўтобуса. Не дзіва, што залы, дзе праходзілі конкурсныя і пазаконкурсныя прагляды, былі запоўнены, прычым (і гэта — таксама добрая традыцыя фестывалю "Magnificat") сярод глядачоў было шмат моладзі, у асноўным школьнікаў. Арганізатары ў гэтым плане ішлі на пэўную рызыку: лічыцца, што сучасныя малыя глядачы, якія вырастаюць на перадачах забавляльных тэлеканалаў, не заўсёды цікавіцца іншым экранным прадуктам, больш складаным па ўспрыманні. Тым не менш, сярод глыбаччан нават сярэд-

кага пісьменства, што толькі падкрэслівае яго значэнне для мясцовага культурнага ландшафту.

Прыклад веры

Ужо на першым фестывалі "Magnificat" (кінафорум атрымаў назву па першым слове лацінскай малітвы "Magnificat anima mea Dominum") было прадстаўлена 25 стужак з дзевяці краін свету. Сёлета карцін было ўжо чатыры дзясяткі, і паказальна, што найлепшай з іх прызнана амерыканска-польская — "Лабірынт" Джэйсана і Рона Шмітаў. Фільм амаль цалкам складзены з малюнкаў выжывішага вязня Аўшвіца — Мар'яна Каладзея, які пасля перанесенага ў вельмі сталым узросце інсульту раптам пачаў малюваць і стварыў сюррэалістычны графічны летапіс самага жудаснага лагера смерці. "Лабірынт" вельмі ўражвае спалучэннем чорна-белага графікі, цяпер размешчана ў адным з каталіцкіх кляштароў паблізу сучаснага Асвенцыма, і нетаропкім, поўным падрабязнасцей, аповедам мастака, які роўным, спакойным тонам зачытвае голас за кадрам. Стужка пазбаўлена канкрэтных рэлігійных сімвалаў, што надае ёй агульначалавечае, неверагодна трагічнае гучанне, тым больш зразумелае для глядачоў на пакутніцкай беларускай зямлі.

Перагукалася з "Лабірынтам" перадача Нацыянальнай тэлерэдыёкампаніі "Подзвіг святога Максімільяна Кольбэ" аўтара Іны Сабалеўскай. Яна апавядае аб жыцці і пакутніцкай смерці ў Аўшвіцы каталіцкага святара, заснавальніка шэрагу кляштароў "Непакалянаў" па ўсім свеце, у тым ліку беларускім Удзеле, дзе і праходзіў прагляд. Цікава, што Максімільян Кольбэ ў свой час жыў і працаваў у Гродне, дзе выдаваў ча-

У Глыбокім адбыўся Форум духоўнага кіно

Арганізатары фестывалю "Magnificat" пад час адкрыцця.

Конкурсны прагляд.

Урачыстая імша ў глыбоцкім касцёле.

працу па евангелізацыі медыйнай прасторы — праграма сёлета фестывалю складалася з большага менавіта з тэлевізійных праграм, а не з кінафільмаў. Тэматыка перадач — вельмі шырокая: ад апаведу аб пэўных абрадах і святых

яшчэ адной карціны, створанай на студыі імя Іаана Воіна Свята-Елісавецкага манастыра ў Мінску — "Вялікдзень на Лысай гары" манашкі Іаанны (Арловай), — мае непасрэднае дачыненне да гісторыі, паказанай у стужцы Галіны Ад-

складаных момантах чалавечага жыцця, гістарычных катастрофах і пакутах. У прынцыпе, гэтым і адрозніваецца "Magnificat" ад іншых кінафорумаў: фестываль у Глыбокім прапануе глядачу зрабіць над сабой намаганне, правесці пэўную эмацыйную працу і тым самым вырасці духоўна. Прагляды на гэтым незвычайным фестывалі — не шараговы паход у кінатэатр: яны больш нагадваюць агульнае супрацоўніцтва усіх глядачоў у глядзельнай зале — гэта значыць, глядач на фестывалі "Magnificat" не адасоблены, як на праглядзе галівудскай стужкі, а, наадварот, аб'яднаны агульнай станоўчай ідэяй, што дакладна адпавядае яго лацінскаму дэвізу "Ut Unum Sint": "Каб усё стала адным".

Дарэчы, пачатак другога стагоддзя існавання кінематацтва адзначаецца яго большай спецыялізацыяй, групаваннем па пэўных кірунках, што дакладна і ў адносінах да кінафестывальнага руху. Буйныя кінафорумы класа "А" даўным-даўно "пазелены" між краінамі, цяпер надыходзіць пара фестывалю спецыялізаваных, вузканакіраваных, адным з якіх і з'яўляецца наш "Magnificat". Дарэчы, такіх фестывалюў у Еўропе — толькі шэсць, і Беларусь як краіна, дзе праходзіць адзін з іх, мае добрыя шанцы заняць яшчэ адно месца пад сусветным "кінематаграфічным сонцам".

Антон СІДАРЭНКА
Мінск — Глыбокае — Мінск

Новы этап развіцця сяла: самадастатковасць аддзела культуры

Камандзіроўка на Міншчыну — гэта заўжды выезд па досвед, знаёмства з новымі формамі працы, пра якія "К" пісала шмат разоў.

Не стаў выключэннем і Бярэзінскі раён. Хапае тут і творчага падыходу да справы, і новых знаходак як у клубнай, так і ў бібліятэчнай дзейнасці... Кіраўніцтва мясцовага райвыканкама знаходзіць немалыя сродкі, каб уклацаць іх у развіццё сферы культуры, а абласны тэатральны фестываль "Бярэзінская рампа", які традыцыйна праходзіць на гэтай зямлі, "гучыць" з вялікім розгаласам на ўсю краіну...

Карацей, паказаць сябе бярэзінцы ўмеюць. І робяць гэта годна, прафесійна і таленавіта. Але, на жаль, не ўсё ў развіццё сферы культуры Бярэзіншчыны бесклапотна і беспраблемна, бо матэрыяльна-тэхнічная база гарадскіх устаноў культуры на сёння пакідае жадаць лепшага. Да таго ж, у горадзе са старадаўняй гісторыяй пакуль няма гісторыка-краязнаўчага музея.

Народ пытаецца і прапануе

"Калі адрамантуюць РДК?"

Традыцыйнае сацапытанне "К" паказала, што жыхары райцэнтра неабякава ставяцца да шматлікіх праблем, якія існуюць у сферы культуры Бярэзіншчыны. Свае пытанні, натуральна, задавалі і тыя мясцовыя культработнікі, з якімі давалося сустракацца цягам камандзіроўкі.

Марыя Сяргееўна, пенсіянерка, г. Беразіно:

— Даволі часта бываю ў раённым Доме культуры: цікава праходзяць там разнастайныя канцэртныя праграмы, выступленні творчых калектываў... Але, на жаль, у нашым РДК даўно не было рамонтна. Зімой у памяшканнях халодна, а цяпер яшчэ, як я ведаю, пачаў працякаць дах... Калі ж адрамантуюць РДК?..

Сяргей, студэнт-завочнік, г. Беразіно:

— На жаль, у нашым горадзе няма краязнаўчага ці гістарычнага музея. А Беразіно — горад з багатай мінушчынай. Сорамна было перад маімі аднакурснікамі з Мінска, якія прыязджалі сёлета да мяне ў госці, бо першае пытанне, якое яны мне задалі, калі я павёў іх на экскурсію па горадзе, было менавіта пра тое, ці ёсць у Беразіно музейная ўстанова...

Наталля Маеўская, метадыст Бярэзінскага цэнтральнай раённай бібліятэкі:

— Нам вельмі не хапае камп'ютараў: іх усяго 11 па ўсёй ЦБС раёна... А сёння без найноўшай тэхнікі, пагадзіцеся, шмат не напрацуеш...

Пытанні развіцця сферы культуры Бярэзінскага раёна былі абмеркаваны на райвыканкамаўскай "лятучцы", ініцыяванай "К". У ёй прынялі ўдзел намеснік старшыні Бярэзінскага райвыканкама Уладзімір НАВІЦКІ і начальнік мясцовага аддзела культуры Галіна САКАЛОЎСКАЯ. Галіна Аляксандраўна працуе на сваёй пасадзе не так даўно — прыйшла ў сферу культуры літаральна пару месяцаў таму з аддзела ідэалагічнай работы райвыканкама, — але добра бачыць перспектывы развіцця сферы культуры. Гэтае бачанне ўсебакова падтрымліваецца кіраўніцтвам мясцовага райвыканкама.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Уладзімір Міхайлавіч, наколькі паспяхова, на вашу думку, працуе аддзел культуры?

Уладзімір НАВІЦКІ:

— Культурны падмурак, так бы мовіць, у раёне неабліг. Нашы калектывы, як тыя, што існуюць пры раённым Доме культуры, так і на сяле, дэманструюць даволі высокі ўзровень, выступаючы

Галіна САКАЛОЎСКАЯ:

— Напрыклад, у аграгарадку "Любушаны" створаны Цэнтр традыцыйнай культуры, там працуюць спецыялісты з вышэйшай адукацыяй. Будынак вельмі добры, вялікі, не так даўно адрамантаваны. У нас ёсць задумка: на базе гэтага Цэнтра ладзіць традыцыйныя беларускія вяселлі. Магчыма, спачатку зробім адно прэзентацыйнае мерапрыемства, папрацуем, так бы мовіць, на рэкламу, а пасля будзем арганізоўваць падобныя вяселлі на платнай аснове.

Уладзімір НАВІЦКІ:

— Галоўнае, каб установы культуры былі запатрабаваны людзьмі, — гэта адна з найгалоўных задач на сёння.

Галіна САКАЛОЎСКАЯ:

— Яшчэ мы плануем ладзіць у Бярэзінскім РДК платныя дзіцячыя дні нараджэння. Але, зразумела, спачатку неабходна адрамантаваць установу, "адрадыць" там дзейнасць невялічкага кафэ...

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Сапраўды, пабываўшы ў РДК, магу засведчыць, што патрэба рамонтна ўстаноў культуры наспела даўно. Су-

мы аддзела культуры для кіраўніцтва райвыканкама — першасныя. Вось і рамонт РДК пачынаецца сваімі сіламі... І, як мне ўжо распавялі, гэта не адзіны прыклад падтрымкі сферы культуры з боку раённых улад. У Бярэзіне зроблены рамонт аднаго з будынкаў былога інтэрната, у якім плануецца размясціць філіял школы мастацтваў...

Уладзімір НАВІЦКІ:

— Увогуле, зазначу, што старшыня Бярэзінскага райвыканкама Сяргей Ленкавец выдатна разумее патрэбы культуры і ўвогуле ўсёй сацыяльнай сферы раёна. Таму пад правядзенне рамонтных работ у філіяле ДШМ сёлета з раённага бюджэту былі выдаткаваны 250 мільёнаў рублёў.

Бярэзінская раённая бібліятэка.

Больш за пяць стагоддзяў...

Бярэзіншчына: райбюджэт хоць і не "гумава", але...

Дэталі да агульнай карціны

Лыжка, якую нельга аблізаць

Ні гісторыка-краязнаўчага музея, ні раённага Дома рамёстваў у Беразіне няма. Але ёсць прыватная ўстанова, якая фактычна іх замяняе: Пакой-музей драўлянай лыжкі. Ён створаны намаганнямі намесніка дырэктара раённага Дома культуры Ганны Ждановіч.

— Справа ў тым, што летась у Беразіне адбылося абласное свята-конкурс "Бярэзінскія лыжкары", — патлумачыла Ганна Ждановіч. — Шматлікія ўдзельнікі пакінулі нам у падарунак свае вырабы. А я ў спадчыну атрымала гэты драўляны дом, які на той час пуставаў. Таму і з'явілася ідэя сабраць лыжкі з розных рэгіёнаў Міншчыны і размясціць іх у адным з пакояў хаты. Летась, 30 верасня, прыватная ўстанова ўпершыню адкрыла свае дзверы для наведвальнікаў...

Цяпер у пакой-музеі сабраны столькі лыжак і ўзораў драўлянай скульптуры, што ад іх колькасці, разнастайнасці і ўнікальнасці вочы проста разбягаюцца!

— Вось лыжка "Вожык-альбінос", якую нельга аблізаць, — паказвае Ганна Ждановіч цікавы драўляны выраб з вялізнымі іголкамі, — вось лыжка, на якой можна граць, бы на дудзе, а вось самая маленькая... Але мы марым зрабіць на падворку хаты самую вялізную лыжку ў свеце, каб перасягнуць па памерах той выраб з дрэва, які трапіў у Кнігу рэкордаў Гінеса. Спадзяёмся зрабіць сваю, беларускую, рэкордную лыжку ўжо ў наступным годзе, калі будзем ладзіць чарговае абласное свята-конкурс лыжкароў. І, зразумела, — увайсці з нашай лыжкай у Кнігу рэкордаў Гінеса!...

Пры ўстанове створаны клуб сяброў Пакоя-музея драўлянай лыжкі, а таксама даволі часта тут ладзіць свае пасяджэнні народны клуб майстроў Бярэзінскага РДК, які, дарэчы, таксама заснавала Ганна Ждановіч. А ў яшчэ адным пакой-музея цяпер месца-

ючы на абласных ды рэспубліканскіх мерапрыемствах. У якасці прыкладу зазначу, што на рэспубліканскіх "Дажынках", якія пройдуць у Маладзечне, будуць прадстаўлены і нашы народныя калектывы. Гэта, лічу, яркавы паказчык іх запатрабаванасці і значнасці.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Адрозніваю адначасна: народных і ўзорных калектываў у вас — усяго сем. Ці не мала?

Уладзімір НАВІЦКІ:

— Мне здаецца, гэта дастаткова колькасць для нашага раёна. Іншая справа, што трэба пастаянна дбаць аб тым, каб якасць выступленняў калектываў са званнямі "народны" і "ўзорны" заставалася высокай.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Зразумела, калектывы са званнямі не толькі сведчаць аб якасці працы і прафесійнай кваліфікацыі мясцовых спецыялістаў, здольных "выгадаваць" такія гурты, але і працуюць на імідж раёна...

Уладзімір НАВІЦКІ:

— Згодны. Але ж народныя калектывы патрабуюць значна большых фінансавых укладанняў. Не заўсёды, на жаль, ёсць магчымасць набыць для іх тыя ж касцюмы, неабходнае абсталяванне... Да прыкладу, сцэнічныя строі для народнага ансамбля песні "Лявоніха" каштуюць прыкладна 50 — 60 мільёнаў рублёў, якія будуць выдаткаваны з раённага бюджэту...

Галіна САКАЛОЎСКАЯ:

— Для яшчэ аднаго нашага калектыву — узорнага ансамбля танца "Вясёлка", які выступіць на "Дажынках" у Маладзечне, — абласное ўпраўленне культуры бязвыплатна прадаставіла нам 18 касцюмаў, а мы на 6 мільёнаў пашылі артыстам абутак.

Уладзімір НАВІЦКІ:

— Так што, як бачыце, на калектывы нашы не забываемся. Не толькі ў горадзе, але і на раёне ёсць добрыя СДК, дзе працуюць цікавыя людзі, на высокім узроўні дзейнічаюць разнастайныя аматарскія аб'яднанні, ладзяцца арыгінальныя мерапрыемствы...

працоўнікі скардзяцца на тое, што працякае дах. Даходзіць нават да таго, што пад час дажджу ў некаторых пакоях ставяць тазікі і збіраюць такім чынам ваду... Зімой ва ўстанове халодна: шклопакеты ў РДК устанавілі, а зрабіць аконныя адкосы грошай ужо не хапіла. Ды і памяшканне кафэ выглядае не лепшым чынам. Да таго ж, у РДК няма танцавальнай залы, што, безумоўна, не спрыяе выкананню плана платных паслуг...

Галіна САКАЛОЎСКАЯ:

— Раней у летні перыяд у нас дзейнічала сцэна пад адкрытым небам, але з нядаўняга часу яна перастала карыстацца попытам. Усе жыхары горада ходзяць на дыскатэку ў мясцовы кінатэатр, які не падпарадкаваны аддзелу культуры. З-за таго, што не ладзім дыскатэкі, губляем вялікі грошы, і ў нас цяпер сапраўды існуюць праблемы з выкананнем плана платных паслуг...

Уладзімір НАВІЦКІ:

— Вельмі спадзяёмся на тое, што з рамонтам Бярэзінскага РДК нам дапаможа абласное ўпраўленне культуры. Бо, няма сумнення, сітуацыя ў галоўнай установе культуры раёна — досыць праблематычная. Але на рамонт даху РДК мы не будзем чакаць грошай з вобласці — выдаткуем іх з раённага бюджэту. Таму сёлета згаданую праблему вырашым. А ў далейшым распачнём рамонтныя работы ў памяшканні, дзе, паводле плана, павінна працаваць кафэ. Таксама, магчыма, давядзецца правесці там рамонтныя работы на сродкі райбюджэту. Карацей, будзем паступова вырашаць праблему. А калі адрамантуем бар, — там, натуральна, патрэбны новая мэбля, апаратура, — у РДК можна будзе ладзіць невялічкія дыскатэчныя мерапрыемствы, карпаратывы, вечары адпачынку для розных узроставак катэгорый насельніцтва.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Знайсці грошы ў наш складаны ў эканамічным плане час сапраўды не проста. Але, наколькі ведаю, прабле-

яцца дзве выстаўкі. Адна з іх — "Скарбы мінулага" — распавядае пра грошы розных гістарычных перыядаў і здольная зацікавіць любога аматара баністыкі і нумізматыкі.

У працы Ганне Ждановіч дапамагае яе дачка Алена, якая, да таго ж, з'яўляецца загадчыкам дзіцячага аддзела РДК. А ёй, у сваю чаргу, дапамагае муж — інжынер аднаго з раённых прадпрыемстваў Аляксандр Паскробка. Вынік іх працы — навідавоку. Музей наведваюць шматлікія школьнікі і жыхары раёна. І, зразумела, сыходзяць адсюль, уражаныя самаадданай працай гэтых людзей.

Дарэчы, як зазначыў на нядаўнім міжнародным семінары "Літаратурны музей Беларусі, Расіі і Літвы: перспектывы развіцця і супрацоўніцтва" намеснік міністра культуры Тадэуш Стружэцкі, колькасць прыватных музеяў у Беларусі будзе ўзрастаць.

— Цікава, да іх даволі высокая, у людзей ёсць магчымасці для фарміравання экспазіцый, — зазначыў намеснік міністра культуры. — Думаю, што гэтая частка музеяў будзе запатрабавана нашым грамадствам...

Прыклад стварэння прыватнага музея ў Беразіне пацвярджае гэтыя словы на практыцы. Але без падтрымкі з боку інвестараў пра далейшае паспяховае развіццё Пакоя-музея драўлянай лыжкі казаць сёння досыць складана. Напрыклад, каб пастаянна ладзіць у гэтай установе разнастайныя выстаўкі, трэба ўсталяваць сігналізацыю. Зразумела, што за кошт сваіх сродкаў і на адным энтузіазме Ганна Ждановіч гэтага зрабіць не ў стане. А ці зацікавіцца ўстановай патэнцыйны інвестар — пытанне з досыць няпэўным адказам...

Галіна САКАЛОЎСКАЯ:

— Там працуе шэраг аддзяленяў. Думаю, гэты філіял стане запатрабаваны, тым больш — будынак, у якім месціцца школа мастацтваў, знаходзіцца побач з пачатковай школай.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Яшчэ адно пытанне — транспартнае. Дырэктар Бярэзінскага РДК Анжаліка Шамко распавяла мне, што нават выезд за межы раёна з калектывам цяпер праблематычны: даво-

паптанымі людзьмі, што там працуюць. Але ж узнікненне гэтага музейчыка — прыватная ініцыятыва. А ці ёсць планы па стварэнні дзяржаўнага гісторыка-краязнаўчага музея ў горадзе? Бо без гэтай установы гарадское жыццё выглядае, пагадзіцеся, беднавата... Тым больш, Берасіно нядаўна адзначыла 510 гадоў з дня згадкі ў гістарычных хроніках, у горада — багатае мінулае, ёсць што паказаць не толькі жыхарам раёна, але і ўсёй рэспублікі...

Галіна САКАЛОЎСКАЯ:

— Раней РМЦ у Берасіне быў, але гадоў колькі таму яго ліквідавалі. Магчыма, сапраўды варта падумаць над тым, каб адрадыць яго дзейнасць.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— І яшчэ. Бярэзіншчына — месца, дзе нарадзіўся сусветна вядомы беларускі мастак Валенціў-Вільгельм Ваньковіч. Наколькі я ведаю, у вёсцы Уша, у школе, ёсць невялічка музейная экспазіцыя, прысвечаная жыццю і творчасці спыннага земляка. Ці плануецца пашырыць гэтую экспазіцыю, і ўвогуле, “раскруціць” Ваньковіча? Чаму б не зладзіць тут шматлікія пленэры або зрабіць мастацкую галерэю? Пры наладжанай рэкламнай дзейнасці на Бярэзіншчыну магло б прыязджаць больш ахвотных, каб убачыць мясціны, звязаныя з жыццём Ваньковіча... Мажліва, не толькі з Беларусі...

Уладзімір НАВІЦКІ:

— Так, у вёсцы Уша ў мясцовай школе месціцца невялікі музей, і было б сапраўды няблага падумаць над пашырэннем яго экспазіцыі, зрабіць яго больш запатрабаваным. Ды і мясціны там — унікальныя. Але, зноў-такі, усё ўпіраецца ў грашовы складнік...

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Над чым, на вашу думку, Уладзімір Міхайлавіч, варта цяпер працаваць аддзелу культуры?

Старшыня Бярэзінскага райвыканкама Уладзімір Навіцкі і начальнік аддзела культуры Бярэзінскага райвыканкама Галіна Сакалоўская.

Райвыканкамаўская “лятучка” з “К”

без музея

дзіцца арандаваць аўтобус у мясцовага аўтапарка, а гэта вялікія грошы...

Галіна САКАЛОЎСКАЯ:

— Сапраўды, у нас цяпер, як кажуць, “на хадзі” толькі адна машына, другая “газель” — у рамонце, а яшчэ адзін наш транспартны сродак — “жыгулі” — хутка будзем спісваць: ездзіць на такім легкавіку немагчыма. А транспарт нам вельмі патрэбен: без выязных канцэртаў план платных паслуг не выканаеш...

Уладзімір НАВІЦКІ:

— На аддзел культуры не забудземся і не пакрыўдзім яго, а начальнік аддзела, магу запэўніць, дакладна хадзіць пешшу не будзе. Плануем ужо ў гэтым годзе закупіць для патрэб культуротнікаў яшчэ адну машыну.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— Толькі што пабываў у Пакоі-музеі драўлянай лыжкі. Вельмі ўражаны экспазіцыяй гэтай установы, і

Уладзімір НАВІЦКІ:

— У нас былі задумкі зрабіць невялікі краязнаўчы музей у тым будынку, дзе месціцца Цэнтральная раённая бібліятэка. Адно крыло было вызвалена арандатарамі і цяпер фактычна пусте. Але ўсё, зноў-такі, ўпіраецца ў фінансавыя сродкі, якіх, на жаль, не стае. Таму пакуль вырашылі накіраваць грошы на больш надзённыя мэты: закупілі газавы кацёл у ЦРБ, бо там ёсць праблемы з ацяпляльнай сістэмай. Але музей у нашым горадзе павінен быць, і мы свае задумкі абавязкова ўвасобім у жыццё. Гэта — праца на далейшую перспектыву.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ:

— На жаль, няма ў Берасіне і метадычнага цэнтра — яго функцыю выконваюць метадысты мясцовага РДК. Ім, натуральна, не заўсёды хапае часу, каб задаволіць усе патрэбы сельскіх устаноў культуры...

Уладзімір НАВІЦКІ:

— Канешне ж, хацелася б палепшыць матэрыяльна-тэхнічную базу ўстаноў культуры раёна. Што да культуротнікаў, дык у мяне да іх асабліва прэтэнзій няма. Нават абласныя мерапрыемствы, што адбываюцца ў Берасіне, аддзел культуры ладзіць на даволі высокім узроўні. Але, мне здаецца, Галіна Аляксандраўна, культуротнікам варта ў сваёй працы зрабіць акцэнт на сяло: ладзіць там больш цікавых мерапрыемстваў, магчыма — і раённага маштабу, ствараць новыя гурткі, “абкатаваць” новыя формы работы... І не толькі ў аграгарадках, а і ў звычайных вёсках. Падключаць да правядзення мерапрыемстваў членаў БРСМ, аддзел ідэалогіі, аддзел адукацыі... І ўвогуле, трэба, каб узровень мерапрыемстваў у сельскай мясцовасці быў не горшы, чым у горадзе.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, наш спецыяльны карэспандэнт Мінск — Бярэзінскі раён — Мінск Фота аўтара

На людным месцы

3 пошты “К”

У клубе — 22 сям’і

Добры дзень, шануюная рэдакцыя! Звяртаецца да вас выпускнік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, былы дырэктар Драгічанскага РДК. Прапаноўваю вам увазе інфармацыю аб дзейнасці народнага сямейнага клуба “Рамонак”, што стаў адной з яркіх старэйшых і творчых гісторыяў згаданай установы.

Клуб быў створаны пры РДК у верасні 1979-га. Мастацкі кіраўнік — Вольга Стара-

жук. У “Рамонку” — 22 сямейныя пары. Гэта людзі розных прафесій, узростаў, але іх аб’ядноўвае сям’я. Таму асноўнай мэтай клуба стала адраджэнне культурных традыцый: гісторыі роду, сямейных святаў і гульні, турызму і творчасці. Словам, “Рамонак” арганізоўвае вольны час сям’і, дапамагае маладым сужэнцам, выяўляе творчыя здольнасці і таленты. Інакш кажучы, дапамагае сябраваць і атрымліваць асалоду ад зносінаў.

А формы працы — самыя разнастайныя: пазнаваўчыя і гульнівыя праграмы, “агеньчыкі”, вечары адпачынку, дзіцячыя конкурсы...

Міхаіл МАЦКЕВІЧ Драгічын

Праектная дзейнасць

“Фантазёры” — праект доўгатэрміновы

Напярэдадні Дня бібліятэц на рэдакцыйную электронную пошту прыйшоў чарговы ліст ад нашай сталай аўтаркі Вольгі Палунчанка — загадчыка бібліятэкі аграгарадка “Кіраўскі” Віцебскага раёна. А ў аддзеле рэгіянальнай культуры мы прызвычаліся: чарговы ліст ад Палунчанка — чарговы крэатыў. Так адбылося і гэтым разам. Па “электронцы” прыйшоў праект “Фантазёры”, распрацаваны для пляч-шасцігадовых дзяцей старэйшага дашкольнага ўзросту.

Праект — цалкам аўтарскі і арыгінальны. Як высветлілася, загадчыца бібліятэкі з Кіраўскага ўпэўнена, што выхаванне згаданай узроставай катэгорыі патэнцыйных чытачоў па сённяшнім, не надта “кніжным”, часе — справа надзвычай актуальная, а таму “зыходны матэрыял”

для будучага праекта шукала і ў Інтэрнэце, і на абласным метадычным узроўні, але не знайшла. Усё зрабіла сама і цяпер жадае прапанаваць яго ахвотным калегам для абмеркавання і сумеснага ўдасканалення.

Паколькі змест праекта займае не адзін дзяснятак друкаваных старонак, мы вырашылі, са згоды Вольгі Палунчанка, прадаставіць яе кантактныя нумары тэлефонаў таму, хто зацікавіцца. Звязвайцеся, знаёмцеся, абмяркоўвайце, прапаноўвайце!

Рэалізацыю “Фантазёраў” Вольга Палунчанка распачала ў другой палове верасня. У групе — 21 дзіця з мясцовага садка-ясляў. Тэрмін рэалізацыі — год, тэрмін дзеяння абмежаванна не мае. Мэта: фарміраванне бібліятэчна-бібліяграфічных ведаў і ўменняў з дапамогай ролевай псеўдагульні. Звышзадача: прывіццё любові да кнігі і чытання. Няма сумнення, што непасрэднае творчыя кантакты з крэатыўнай загадчыцай прыносяць плён нашым чытачам.

Яўген РАГІН

Творчы росквіт

Мроі ў карунках

Народны майстар Беларусі, член Беларускага саюза майстроў народнай творчасці, лаўрэат рэспубліканскага фестывалю “Беларусь — мая песня” і ўладальніца безлічых ўзнагарод за ўдзел у рэспубліканскіх і міжнародных выстаўках і конкурсах народнага мастацтва, метадыст па ткацтве Івянецкага музея традыцыйнай культуры Марыя Сасонка сустракае свой юбілей у самым творчым росквіце.

Марыя Сасонка.

юць высокую ацэнку на мастацкіх саветах і, як эталон, зацвярджаюцца ў масавую вытворчасць на прадпрыемствах лёгкай прамысловасці. Хутка Марыю Ксаверайну прызначаюць на пасаду народнага ўмельца — фактычна майстра вытворчасці. Складана ўявіць, як маладая жанчына паспявала кіраваць мастацкім працсам у цеху, дзе працавала каля трох дзясяткаў ткачых і больш за сотню майстроў — надомніц з навакольных вёсак.

Сасонка авалодала ўсімі тонкасцямі рамства. Ёй падуладны тэхнікі пераборнага, шматнітовага, закладнага ткацтва і нават тэхналогіі габелена. Па яе творчасці пішуцца навуковыя манаграфіі, абараняюцца кандыдацкія дысертацыі.

Пасля выхodu на пенсію Марыю Ксаверайну запрасілі арганізаваць майстэрню ткацтва пры Івянецкім музеі, з чым яна бліскава справілася.

Алег РАМАНОЎСКІ Івянец

Дэталі да агульнай карціны

Патрэбен экскурсавод? Ідзіце ў бібліятэку!

Супрацоўнікі Бярэзінскай цэнтральнай раённай бібліятэкі папраўдзе здзіўляюць сваімі крэатыўнымі знаходкамі і ідэямі.

Хоць план платных паслуг у ЦБС раёна не такі ўжо і вялікі, відаў платных паслуг ажно 54. Па словах загадчыка аддзела абслугоўвання Бярэзінскай ЦРБ Валянціны Самец, найбольшым попытам карыстаюцца ксеракапіраванне, паслугі Інтэрнэта, выдача кніг з камерцыйнага фонду.

Але ёсць тут і іншыя, досыць цікавыя, віды паслуг, якія таксама запатрабаваны. Гэта, напрыклад, складанне бібліяграфічных спісаў (даведак) з анатацыяй, размяшчэнне рэкламных афіш, аб’яў у памяшканнях установы, падрыхтоўка графікаў, дыяграм і схем, распрацоўка сцэнарыяў для навучальных устаноў і нават

платныя экскурсіі па бібліятэцы. Але самае цікавае — супрацоўнікі ЦРБ выконваюць і функцыі спецыялістаў-экскурсаводаў для ўдзельнікаў семінараў, што ладзяцца на базе Бярэзінскага раёна, ды ўсіх турыстаў, якія жадаюць даведацца больш пра гісторыю паселішча.

— Нядаўна мы ўзялі такую паслугу, як “Правядзенне па заказе лекцыяў па пытаннях культуры, мастацтва, гісторыі”, — распавяла Валянціна Самец. — Ладзім экскурсію па горадзе, і пад час яе знаёмім з тымі або іншымі цікавымі гістарычнымі мясцінамі райцэнтра і ўсяго раёна. І гэтая паслуга досыць запатрабавана...

Не магу не распавесці і пра тыя дасягненні, якімі ганарыцца мясцовыя бібліятэкары. Напрыклад, супрацоўнікі ЦБС раёна ўжо неаднойчы перамагалі ў рэспубліканскім конкурсе “Бібліятэка — асяродак нацыянальнай культуры”. А сайт раённай

бібліятэкі, які яшчэ ў 2009 годзе распрацавала метадыст Бярэзінскай ЦБС Наталля Маеўская, заняў І месца на І Рэспубліканскім конкурсе web-сайтаў бібліятэк і устаноў бібліятэчнай адукацыі Рэспублікі Беларусь у намінацыі “Лепшы сайт раённай (гарадской) цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы”.

Усе гэтыя поспехі — сведчанне і вынік штодзённай працы мясцовых бібліятэкараў. Але супрацоўнікі Цэнтральнай раённай бібліятэкі не збіраюцца спыняцца на дасягнутым. Шмат перспектывных задумак увасобяць яны ўжо сёлета. Напрыклад, нядаўна ў ЦРБ адкрылася выстаўка “Любоў да справы — шлях да поспеху”. На ёй прадстаўлены фотаздымкі лепшых супрацоўнікаў ЦБС, ветэранаў бібліятэчнай справы, а таксама фотыхроніка колішніх бібліятэчных падзей.

Цэнтральнай і ці не найбольш чаканай падзеяй стала адкрыццё помніка, прысвечанага атрымання Навагрудкам 26 ліпеня 1511 г. права на самакіраванне. Адметна, што вячае яго вобраз Архангела Міхаіла, нябеснага заступніка горада (менавіта выява гэтага святога знаходзіцца на гербе Навагрудка).

10 верасня Навагрудак святкаваў 500-годдзе атрымання горадам Магдэбургскага права. Першая сталіца ВКЛ ветліва сустракала гасцей, цешачы вока чысцінёй і прыгажосцю.

Юбілей прывілеі

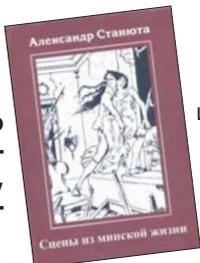

Касцёл Архангела Міхаіла ў Навагрудку.

Фота Аліны САЎЧАНКА

Горад Аляксандра Станюты

“Што не напісана, таго не было”, — казалі старажытныя. Адзін з тых, хто іх пачуў, быў Аляксандр Станюта.

Сотні ягоных артыкулаў у лепшай маладзёжцы СССР “Знамя юности” з захапленнем чыталі ў шасцідзясятых. Праз дваццаць гадоў яго лекцыі па літаратуры слухалі студэнты БДУ. Ён абараніў доктарскую дысертацыю, напісаўшы першую ў Беларусі і калі не найлепшую навуковую працу пра Дастаеўскага, а потым — і кнігу пра маці, Стэфанію Станюта, і мастацкія: “Плошча Перамогі”, “Гарадскія сны”, “Мост”...

Але помнік, нерукачынны і пранізлівы — маладое адкрыццё сталага таленту, — кніга пра горад, у якім склаўся лёс яго пакалення, кніга пра ягоны “асабісты” горад-адкрыццё, пра Мінск — гэта ўжо, калі ўмудронасць падказала, што настае пара апошняга слова.

Трэба прачытаць гэтую кнігу, каб усвядоміць: Мінску “пастаўлены” яшчэ адзін помнік, матэрыял якога не паддаецца карозіі — душа і Памяць.

Сённяшнія ж беларусы могуць гэтым знаёмствам пахваліваць свае душы, а маладыя, можа, і пазайздросціць сваім дзядам, пазнаёміўшыся з кнігай, што так угадала чарговы Дзень горада: апошняе пранізлівае, перад адыходам, светлае развітанне з родным і каханым горадам — “Сцэны з мінскага жыцця”.

Уся 500-старонкавая кніга, быццам срэбнай ніткай, перавіта песнямі і вершамі з нашых 50 — 60-х гадоў. Гэта сотні старонак адчування, і кожная — спыніла імгненне, вярнула час.

“Пайшоў спачатку, сам не ведаючы, навошта, у кандытарскі, у “Ласунак”... Дзверы са шклом, а цяжкія, халера, нібы чыгунныя. Задуханая

шакаладным духам паўцэпра. Зверху драбіцца жоўтае святло ад люстраў. Груды намалёванага багацця на сценах... Ля касавых кабін — шчыльныя чэргі. І так заўсёды тут, на праспекце Сталіна, у гэтых палацавых з выгляду і вузкіх, як школьных пеналях, крамах. У “Кветкавай” і “Падарунках”, у ювелірнай каля кіно “Цэнтральны”, у “Чаравічках”, у гаспадарках. Натопі і цісканіна, як быццам золата дарма даюць. З праспекта глянеш на фасады вітрын, дык хоча ўлятаць туды на самалёце. А пяццот метраў уніз, па Камсамольскай, праз Інтэрнацыянальную, да Рэвалюцыйнай і Нямігі, — там адразу цёмныя пашчы двароў...”

Ёсць выраз: час выбраў нас. Гэта праўда. Ён бялітасна і ахвярна выбраў тых, хто не прыйшоў з вайны, і нас, дзецюкоў, каб мы прадоўжылі жыццё. Яно выбрала Сашу, каб ён распавёў пра нас і падарыў цяжка параненаму гораду тую яго пару, калі мы разам з ім узыходзілі да жыцця, любові і радасці. Гэта можна было ажывіць толькі словам, і Саша сказаў яго. Ён “паставіў” Мінску свой асабісты помнік і так развітаўся з ім...

Гэтым разам я ўезджаў у Мінск праз Кунцаўшчыну. Які ж прыгожы горад!..

Новы Мінск... Яшчэ адна сустрэча з табой, мой горад, — таксама мой — яшчэ адно асабістае свята. Але ў жыцці ўсё побач... Паспеў развітацца з Сашам. Я памятаю яго такім непераможна маладым і прыгожым у тагачаснай рэдакцыі “Знамени юности”...

На памінках сын Сашы падарыў мне яго апошнюю кнігу — “Сцэны...”...

Навум ЦЫПІС

Афіцыйная дэлегацыя пад час адкрыцця помніка 500-годдзю атрымання Навагрудкам Магдэбургскага права.

госці, у тым ліку кіраўнік Нацыянальнага акадэмічнага аркестра сімфанічнай і эстраднай музыкі Рэспублікі Беларусь Міхаіл Фінберг і старшыня Навагрудскага райвыканкама Анатоль Маркевіч.

Яшчэ да поўдня на галоўнай плошчы горада была гатова апаратура і настроены мікрафоны для ўрачыстага адкрыцця свята. Увесь дзень плошча была сэрцам горада: туды пастаянна падцягваліся людзі. Нельга не адзначыць і музычны складнік урачыстасцей.

Канцэртная праграма была прадумана да дробязей. Пасля ўрачыстага адкрыцця музычны блок прадставілі калектывы Гродзенскай абласной філармоніі. Затым цягам амаль пяці гадзін выступалі самадзейныя выканаўцы і калектывы Навагрудчыны і іншых раёнаў Гродзенскай вобласці — незлічона колькасць маладых артыстаў, якія заявілі пра сябе на роднай сцэне.

Культмінацыяй свята стаў канцэрт Заслужанага калектыву краіны — Нацыянальнага акадэмічнага аркестра сімфанічнай і эстраднай музыкі Рэспублікі Беларусь пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга. Горад вельмі чакаў гэтую культурную падзею і ветліва прыняў музыкантаў.

Для многіх заключным акордам стаў феерверк у начным небе, а ў тых, у каго засталіся сілы, была магчымасць весяліцца на дыскатэцы да 4-й раніцы...

Нельга не адзначыць і яшчэ колькі штрыхоў свята. У прыватнасці, цягам дня ў Навагрудку працавалі выстаўкі народных умельцаў, дзейнічалі дзіцячыя праграмы з гульнямі і забавамі. Відавочна, людзі засталіся задаволены, бо не так часта здараюцца ў жыцці свята з такой выдатнай нагоды — 500-годдзям з моманту атрымання Навагрудкам мясцовага самакіравання.

Дар’я ДАБРАВольская,
Аліна САЎЧАНКА

Такому простаму і немудрагелістаму прадмету, як кола, амаль столькі ж гадоў, колькі і чалавецтву. Але нават у век электронных ды тэхнічных навінак знайсці яму больш дасканалую замену немагчыма. Кола з’яўляецца сімвалам безупыннага руху і развіцця.

Падарожжа на колах часу

Менавіта такі сэнс укладае ў гэтую звыклую для нас рэч дызайнер, мастак-канцэптуаліст Сяргей Шыла. Ягоны праект “Кола часу”, які быў нядаўна прадстаўлены шырокай грамадскасці ў Музеі гісторыі Мінска, — не толькі падборка транспартных сродкаў пачатку XX стагоддзя. У першую чаргу гэта — філасофскі роздум пра беларускую сям’ю, лёс чалавека, яго месца ў сусветнай прасторы.

Да прыкладу, згодна з аўтарскай канцэпцыяй, звычайныя гаспадарчыя вазы першай трэці XX стагоддзя, зробленыя з дубу, бярозы і ясеню, маюць мужчынскі і жаночы пачаткі. І калі ў адны, больш масіўныя, вазы нібыта нецярплівай мужчынскай рукою накіданы плуг, сядло, бочка, сякера, то іншыя вазкі, адпаведна, больш мініяцюрныя, “укамплектаваны” калаўротам, грэбенем для вычэсвання лёну, хлебнай лапатай... Не забудзься Сяргей Шыла і пра тое, што ў беларускіх сялян акрамя цяжкай працы былі яшчэ і свята, а таксама так званыя выезды “ў людзі”. Для гэтых мэт існавала вазнічка — драбяк, — на якой звычайна заможныя сяляне ездзілі ў горад або ў госці. Нездарма дызайнер паклаў на такі вазок сем колаў рознага памеру, што сімвалізуюць вялікую беларускую сям’ю.

Прадстаўлены ў праекце і іншыя “сімвалы часу”, зусім для іншага сааслоўя. Вытанчаныя рысорная брычка першай трэці XX ст. з металічнымі дэталямі і разб’янай спінкай нібыта чакае сваіх гаспадароў у даражэзных уборах з балю! Дызайнер лічыць, што транспартныя сродкі шляхты не трэба дапаўняць нейкімі прадметамі: і форма, і аздабленне вазнічак кажуць самі за сябе. Сяргей Шыла падкрэслівае, што, у параўнанні з сялянамі, для шляхты сям’я не была цэнтрам іх жыцця.

С.Шыла. “Драбяк”.

Мэта праекта Сяргея Шылы “Кола часу” — не проста паказаць сродкі перамяшчэння мінулага стагоддзя, а дапамагчы ўбачыць лёсы асобных людзей і цэлых сем’яў, раскрыць філасофскае прызначэнне колаў: на іх працавалі, на іх везлі жаніха і нявесту ў царкву, на іх выпраўлялі няхожчыка ў апошні шлях... Каб падкрэсліць асаблівае значэнне сімвала свайго праекта, дызайнер выкарыстоўвае своеасаблівыя звязкі-падказкі, якія дапамагаюць зразумець аўтарскую задуму. Напрыклад, пано з шэрай дзіравай тканіны з трыма прымацаванымі лапцямі — бацькавым, матчыным і сынавым — сімвалізуе жыццёвы шлях сям’і, дзе кожная латка і дзірачка азначае перашкоды і цяжкасці, але дарога вядзе гэтых людзей наперад.

Увогуле, калекцыя старадаўніх рэчаў мастака-канцэптуаліста Сяргея Шылы налічвае больш за тысячы прадметаў (калаўроты, швейныя машыны і прасы, разнастайныя прылады, посуд і патэфоны), пошукам і рэстаўрацыяй якіх мастак займаецца ўжо каля дзесяці гадоў. Па словах дызайнера, ён імкнецца ў кожнай старадаўняй рэчы ўбачыць не проста гістарычную каштоўнасць, а цэлы сусвет, дакрануцца да таямнічага і нязведанага.

Надзея ПЯКАРСКАЯ

Знайсці “душу” палаца

Сёння робіцца вельмі шмат для захавання айчынай гісторыка-культурнай спадчыны не толькі з боку дзяржавы, але і з боку неаб’якавых да беларускай культуры людзей.

Палац у Жалудку.

З мэтай выратаваць і вярнуць да жыцця адзін з унікальных аб’ектаў нашай мінуўшчыны — Жалудоцкі палацавы комплекс, які вядомы многім па айчынай кінэстужцы “Масакра”, — сёлета адбыўся пленэр “Дух гісторыі”. У ім прынялі ўдзел маладыя беларускія мастакі “Групы СЯМІ”. А літаральна днямі ў межах старадаўняга палаца, што месціцца ў Шчучынскім раёне, адбылося падвядзенне вынікаў праекта-імпрэзы “Маўклівыя сведкі мінуўшчыны” і адкрыццё выстаўкі “Дух гісторыі”.

Перад мастакамі “Групы СЯМІ” стаяла цяжкая, але вельмі цікавая задача: цягам аднаго дня, карыстаючыся магчымасцю колеравай палітры, пластыкай форм і ліній, увасобіць на сваіх карцінах прыгажосць і духоўную моц палаца і ўсіх панскіх забудов, заклікаць людзей аб’яднацца ў вялікай справе адраджэння духоўнага скарбу.

Усе чатырнаццаць карцін з гэтага пленэру можна будзе ўбачыць у розных беларускіх гарадах. Справа ў тым, што выстаўка “Дух гісторыі” аб’едзе многія музеі краіны, каб зацікавіць як мага больш людзей і сабраць грошы на рэстаўрацыю палацавага комплексу.

Як вядома, палацам даўно не карыстаюцца, і ён паступова разбураецца. Сядзібны комплекс быў збудаваны ў 1908 г. па праекце вядомага італьянскага архітэктара В.Марконі, а знаходзіцца ён у г. п. Жалудок, які з 1567-га быў цэнтрам павета Віленскага ваяводства Вялікага Княства Літоўскага. У свой час мястэчка належала Лацкім, Сапегам, Фрацкевічам. У лютым 1706 года дало прытулак шведскаму каралю Карлу XII. А ў XVIII — пачатку XIX ст. стала прыватнасцю Тызенгаўзаў.

Наталля ТАБУШАВА, магістрант Беларускай акадэміі мастацтваў
Фота аўтара

Пад час пленэру.

...Але да першага з'яўлення Паўла Крэменя ў гарадку Серэ было цяжкае, турботнае і, у той жа час, вясёлае жыццё на Манмартры, у Данцыгскім тупіку — у знакамітым інтэрнацыянальным інтэр'юце "мурашніку" — "La Ruche" ("Вулей"). Пра гэты "Вулей", дзе пачыналі сваё бліскавае ўзыходжанне на Алімп многія будучыя "зоркі" сусветнага выяўленчага мастацтва, у розных краінах з'явіліся дзясяткі кніг, манаграфій, мастацтвазнаўчых даследаванняў і артыкулаў, у якіх праўда і выдумка, міф і рэальнасць, дакумент і фантазія, а таксама версія рознага калібру, часам самыя неверагодныя, мірна, быццам бы ў абдымку, ідуць у адной шарэнзе. І сёння, кажучы пра Парыжскую школу, пра лёсы яе мастакоў, проста немагчыма аддзяліць зярняткі ад пустазелля. Прыкладна такая "доля" выпала і такому феномену сусветнай культуры, як Віцебская мастацкая школа.

(Заканчэнне. Пачатак у № 37.)

Затое бяспрэчны той факт, што больш за дзесяць таленавітых жывапісцаў і скульптураў, прадстаўнікоў парыжскай мастацкай "хвалі" першай чвэрці XX стагоддзя, былі выхадцамі з этнічных зямель Беларусі: М.Шагал, Х.Суцін, М.Кікоін, В.Цадкін, А.Мешчанінаў, Ж.Ліпшыц, родам з Друскенікаў Гродзенскай губерні, і іншыя, менш знакамiтыя творцы (Я.Баглей з Брэста, О.Любiч з Гродна, Я.Мілкін з Магілёва, Я.Зак з Уздзеншчыны). П.Крэмень займае ў гэтым спісе далёка не апошняе месца. Дарэчы, каб не ён, мы і сёння не ведалі б Суціна, бо менавіта той самы "спакойны, жыццярэдасны, спагадлівы і добры" Крэмень аднойчы, годзе ў 1913-м, выняў Суціна літаральна з пяці, калі той у хвіліну адчаю вырашыў скончыць жыццё самагубствам...

Так, што казаць, на Манмартры і Манпарнасе (у Бато-Лавуары — галоўным прытулку П.Пікаса, Ж.Брака, Г.Апалінера, М.Кіспінга, Х.Грыса і А.Мадзільяні) аналагічныя выпадкі з мастакамі-бедачынамі, на жаль, здараліся неаднойчы. Блэз Сандрар у вершы "Вулей" пісаў: "Вар'яцкія тварэнні/ Малюнкi, эскізы/ Карціны.../ Пустыя бутэльні..." Аднак, у адрозненне ад такіх нешчасліўцаў, аматараў выліць і паскандальці, Крэмень вёў даволі мернае, добрапрыстойнае жыццё. Яго часта бачылі і ў кафе "Ратонда", "Дом", "Клазры дэ Ліла", "Ля Разалі", "У маленькага неапалітанца", і ў кампаніі Дыяга Рыверы з яго каханай Марэўнай, пакуль славы мексіканец у 1921-м не збег на сваю радзіму, і ў асяроддзі сяброў вядомай Марыі Васільвай на авеню Мэн, 21, якая шчыра падтрымлівала ў Парыжы мастакоў-эмігрантаў і якой, у сваю чаргу, матэрыяльна дапамагала сама руская імператрыца. Але Крэмень ніколі не быў заўважаны ні ў шумных мастакоўскіх разборках-канфліктах, ні ў п'янстве, ні ў наркаманіі. Ён аддаваў перавагу спакойным гутаркам за кубачкам кавы ці бакалам лёгкага віна з калегамі Дэрнам, Фужытам, Архіпенкам, Бранкузі, сябраваў з Ліпшыцам, Цадкіным і Мешчанінавым. Толькі ў пачатку 20-х, калі Крэмень ажаніўся з Брыгітай Стромбал і ў іх з'явіўся сын, калі мастак усё часцей і часцей пакідаў Парыж, ранейшыя сяброўскія сувязі з манмартраўцамі і манпарнасцамі паступова адыходзілі на другі план. Тым больш, што "гераічны перыяд" Парыжскай школы ўжо завяршаўся...

...Гарадок Серэ (Seret) размешчаны на паўднёвым усходзе Францыі, у перадгор'ях Пірэнеяў (вобласць Лангедок-Русільён), на мяжы з Правансам — на ўсходзе, Іспаніяй і Андорай — на поўдні, абгiнаючы край Міжземнага мора. Рэгіён сапраўды чароўны: знакамітыя чарэшні, персікі, платаны, знакамiты мост XIV ст. ("мост д'ябла") з аркамі, якія ўзнятыя на 45 метраў над ракой Тэш, побач — горны масіў Лозер — прыстанак для пустэльнікаў і выгнаннікаў, — каньёны, пагоркі Карб'ер і Севен з глыбокімі і вузкімі цяснiнамі, прыбярэжныя раўніны, мяляўнічыя рыбацкія вёсачкі Сет і Палава... А ў цэнтры Серэ, на плошчы, — дзіўны фантан з касцільскім ільвом, памяць пра франка-іспанскія карані горада, і вялікая барочная царква. Словам, рай, асабліва для мастакоў і паэтаў. І нічога дзіўнага ў тым няма, што ў розныя часы тут можа было сустраць Пікаса, Шагала, Суціна, Брака, Маціса, Міро, творы якіх сёння ўпрыгожваюць унікальны мясцовы Музей сучаснага мастацтва Францыі.

Аднак Крэмень як ніхто іншы прыкіпеў да гэтага гарадка надоўга, хаця цал-

Г.Шэронам, П.Гіёмам, былым паліцэйскім камісарам Л.Замаронам. І з'явілася выдатная магчымасць разам з жонкай Брыгітай Стромбал удостал пападарожнічаць па Цэнтральнай і Паўночнай Еўропе, паглядзець, хто, як і чым "дыхае" ў мастацтве... Першыя жывапісныя творы Крэменя — гэта своеасаблівае пазычанае эклектыка, народжаная пад уплывам імпрэсіяністаў, фавістаў і моцнай структурнай прасторы Поля Сезана.

Але ўжо ў 20-я гады Крэмень здабыў сваю, асаблівую, арыгінальную экспрэсіўна-фактурную, мову і аспляпляльную вясёлку фарбаў. Праўда, у вобразах

кубізму і неакласіцызму, калі Крэмень толькі пачынаў свае гоісанні ад скульптуры да жывапісу, а потым — ад імпрэсіянізму да экспрэсіянізму. Цяпер я ведаю, што гэта была таксама "філасофія", няхай і неўсвядомленая. Замяняючы "псіхалогію" пачуццёвай выразнасцю формы, "рэчыва", мастакі — парознаму ў розных выпадках — адлюстроўвалі ўласцівы часу недавер да адцягненай, абстрактнай духоўнасці. У аснове сваёй гэта мастацтва аналітычнае, хаця гучала яно таксама па-рознаму: адны дэманстравалі з ім надзвычайную збынтэжанаць перад націскам "бяз-

бай і вустрыцамі (а-ля Суцін?). Шмат "інтэр'нерных" кампазіцый творцы. А яшчэ больш адлюстраванні агоньных жанчын (ню) і апранутых у такія яркія сукенкі, што рука мастака сама, міжволі, цянецца да пэндзля. У поле зроку творцы трапіла нават манахiня, якая спускаецца па лесвіцы манастыра ордэна Капуцынаў. Можна сцвярджаць, што сюжэт як такі мала значыў для Крэменя, які свае святломюзычныя палотны ніколі не каменціраваў. "Мае творы глядзіце самі — там усё бачна!" — адказаў ён, калі хтосьці ў ягонай майстэрні ці на выстаўцы імкнуўся ўзяць інтэр'ю. Я яго разумею: уласны настрой альбо арыенціры для глядацкага вока, якія іншыя мастакі часта ўключаюць у пейзаж, не мелі для Крэменя значэння. Яго рэчы прымушаюць вызваліцца ад штодзённасці і цалкам аддацца сузіранню жывапісу, як і сам Крэмень аддаваўся сузіранню навакольнага свету.

Іншы бок творчасці Крэменя — партрэты. Ён не ставіў сабе за мэту выявіць ва ўсёй паўнаце характары сваіх мадэлей, але ўмеў перадаваць трымценне іхніх душ. Гэтая асаблівасць, якая з гадамі паглыблялася, стварыла асаблівую, "з загадкай", натхнёнасць крэменьскіх адлюстраванняў. У творах "Аўтапартрэт", "Жанчына ў капялюшыку", "Жанчына ў чырвонай сукенцы", "Маладая славянка ў чырвонай кофтахцы", "Жанчына ў белым каўнерыку", "Дама з коткай", "Партрэт маці" (мабыць, адзіны твор, звязаны з сямейнай памяццю) акцэнтны прастаўлены пазычана-суб'ектыўна, але нельга сказаць, каб зусім адвольна. Партрэты з такімі "абстрактнымі" назвамі ўсё ж могуць абудзіць фантазію, жаданне дамысліць, даўявіць альбо прыдумаць, скласці, злучыць жыццё гэтых мадэлей. У іх ёсць рух — часта ён хаваецца недзе між слабай усмешкай вуснаў і сур'ёзнасцю позірку. Але ўсё ж партрэтны жанр Крэменя, на мой погляд, саступае яго пейзажным і нацюрмортным знаходкам.

Другая сусветная вайна ўраз перарвала салодкае цячэнне быцця Крэменя. У перыяд нямецкай акупацыі Францыі давялося хавацца ад нацыстаў на поўдні краіны, у маленькай вёсцы Цюрэн дэпартаменту Карэз. Гэта адзін з першых 83 дэпартаменту, створаных у сакавіку 1936 г. на тэрыторыі былой правінцы Лімузен. Мастак жыў тут вельмі цяжка, нават даводзілася зарабляць на хлеб у якасці наёмнага сельскага рабочага. (Дарэчы, цяпер у гарадку Цюрэн жыве каля 1000 чалавек.) Маляваў мала ("Пейзаж дома ў Карэзе", "Дамы ў Карэзе", нацюрморты, пісаў па памяці "Вулей", Серэ, Парыж). Пасля вызвалення краіны ад гітлераўцаў мастак вяртаецца ў Парыж, у сваю майстэрню на вуліцы Франсуа-Жыбер, і з новымі сіламі прымае актыўны ўдзел у арганізацыі першых паспяваенных выставак Камітэта "Францыя — СССР", "У гонар Перамогі", паказвае свае творы ў групах выстаўках "Рускія мастакі Парыжскай школы", "Мастакі Манпарнаса", у замежных экспазіцыях.

Нарэшце на маленькай дзялянцы зямлі ў любімым гарадку Серэ выбудовае ўтульны дом з майстэрняй. У гэтую "гавань спакою", у гэты "таямнічы храм прыроды" часта і з задавальненнем наезджалі таварышы па мастацтве, у тым ліку — Пікаса, Кікоін, Брак, Лежэ з Надзвэй Хадасевіч. Тут, акрамя чаювання, ладзіліся невялічкія выстаўкі аднадумцаў і "апанентаў". Было весела і ўтульна. Канешне, успаміналі і тыя бласпавенныя гады, калі яны, "парушальнікі спакою", "бунташчыкі", смела ламалі копі, каб праз частакол старога мастацтва пракласці шлях у новы свет, у тую будучыню, якая сёння і з'яўляецца Узорам сучаснай выяўленчай культуры на зямлі.

...Апошняя чвэрць XX стагоддзя жыцця Крэменя прайшла ў Серэ. І тут 5 красавіка 1981-га, перасягнуўшы 90-гадовы рубаж, яго і напаткала смерць. Цела творцы перавезлі ў Парыж і пахавалі на могілках Манпарнаса, дзе ўжо "чакалі" яго былыя сябры Хаім Суцін, Осіп Цадкін, Анры Ларан, Канстанцін Бранкузі...

Барыс КРЭПАК

"Сціплы і каласальны" жывапісец з Жалудка

П.Крэмень. "Вулей".

кам сюды перасяліўся з жонкай і маленькім сынам толькі ў 1945 годзе. Але і да гэтага часу ён па меры магчымасцей наезджае сюды і нястомна, натхнёна малюе свае невялічкія пейзажы, эцюды і нацюрморты. Не ведаю, ці сустракаліся тут Крэмень і Суцін (апошні з 1919 па 1922 г., з лёгкай рукі Збароўскага, працаваў у Серэ, дзе яго і заспела вестка пра смерць Модзі). Думаю, што так, бо Серэ — зусім невялічкі гарадок, каб, нават пры жаданні, "размінуцца". Ці не тут, у Серэ, Суцін аднойчы раз'юшыўся, калі пабачыў, што Крэмень карыстаецца той жа, што і ён, натурай, і знішчыў свае эцюды, якія намалюваў у гэтым месцы?

Аднак Парыж і Серэ, Серэ і Парыж — не адзіны кропкі прыцяжэння Крэменя. У Парыжы ён удзельнічае ў штогадовых выстаўках Салона незалежных мастакоў, Восеньскім салоне, салоне Цюльеры і ў выстаўках рускага мастацтва ў іншых галерэях. Творы добра купляліся маршанамі Л.Збароўскім,

ягоньх некаторых фантастычных кампазіцый можна знайсці і гофманаўскія матывы ў духу Жоржа Руо, і "цытаты" з нямецкага экспрэсіянізму, дзе творцу ў першы час прыцягваў так званы змрочны германскі геній вялікіх мастакоў-папярэднікаў. І тады яго нацюрморты набывалі нейкі інфернальны антрапамарфізм, дзе рэчы становіліся ўвасабленнем болю і нервовага ўзрушэння. У сваю чаргу, гарадскія пейзажы раптам напаяўняліся чароўнай журботай, якая змешвалася з паўнай, няспешнай мелодыяй Парыжа, дзе фарбы гэтага гіганцкага "мурашніку" таемным чынам абвастралі пачуццё адзіноцтва і настальгіі па нечым даўно страчаным.

Трэба сказаць, што скрышальнае наватарства ў жывапісе пачатку XX стагоддзя мела перыяд бачнай, прыметнай абыякавасці да жыццёвых праблем. Нават Пікаса, чалавек палкага грамадскага тэмпераменту, як мастак зведаў часы адноснага спакою (у грамадскім і філасофскім сэнсе) — у перыяд "чыстага"

П.Крэмень. "Аўтапартрэт".

божнага" стагоддзя (Суцін, Пікаса, Ліпшыц, Брак, Лоран, Бранкузі, Арлова); іншыя, у тым ліку Крэмень, Кікоін, Мадзільяні, Маціс, Утрыло, Уламінк, былі ўпэўнены, прынамсі, у душы, што ствараюць мастацтва пазытывнае, прыгожае, гарманічнае і зразумелае для сапраўдных, на іхні погляд, знаўцаў. Канешне, усё было не так проста ў гэтым кругавароце наватарскіх і лжэнаватарскіх мастацкіх кірункаў ды плыняў, дзе мастак можна было не толькі разгубіцца, але і проста патануць ды не выплыць. Тут ужо справа залежала ад характару кожнага, ад маральнай стойкасці і трываласці творцы. У дадзеных адносінах Крэмень як бы стаяў убаку, быў "рэччу ў сабе", і рабіў сваю справу, не кідаючыся ў гэты кругаварот.

Канешне, ён таксама, як і дзясяткі ягоных калег, прайшоў перыяды розных захапленняў — ад імпрэсіянізму і фавізму да сюррэалізму (нават у 1920-м ён напісаў "Пейзаж у стылі фавізму", а праз восем гадоў — акварэль пад назвай "Сюррэалістычная кампазіцыя"). Але ўсё ж хутка паспрабаваў спасцігнуць вострую гармонію адкрытых колераў — без настрою, што "прыпісаны" прыродзе. Аднак, у рэшце рэшт, праславіўся натурнымі пейзажамі, зусім не спрачаючыся ў "майстэрстве", і загаварыў голасам адкрытай эмацыянальнасці, — яго мы чуем перад тым, як бачым "зробленасць".

Колькі соцень, мо тысяч пейзажаў ён намалюваў, мабыць, і сам не ведаў. Праўда, с назвамі гэтых палотнаў у яго былі тыповыя праблемы: тут фантазіі не хапала. Дарэчы, гэта вечная "хвароба" многіх пейзажыстаў свету. Крэмень проста суха і бяспасна канстатуе тое, што адлюстравана на яго карціне, альбо, у лепшым выпадку, — адзначае месца, дзе гэта адбываецца. Але справа, безумоўна, не ў назвах, а ў высокай пазычанасці найлепшых палотнаў мастака.

Колькасць нацюрмортаў Крэменя таксама не падлічыць. Іх галоўнымі "персанажамі" з'яўляюцца бяскончыя фрукты і кветкі — усе, якія толькі былі ў Францыі (не буду пералічваць), музычныя інструменты (у ягонай майстэрні меліся фартэпіяна і скрыпка), кнігі, розныя слоічкі, гэтанікі, збаны, таналеркі з ры-

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

Экспазіцыі:
■ Мастоцтва Беларусі XII — XIX стст.
■ Мастоцтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
■ Мастоцтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
■ Мастоцтва краін Усходу XV — XX стст.
■ Мастоцтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
■ Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
Выстаўкі:
■ Выстаўка **М. Чурленіса**.
■ Выстаўка **Р. Вашкевіча "Музей"**.
■ Выстаўка **"3 калекцыі выдавецтва "Віта Нова"**.
Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 227 87 96.

■ Пастаянная экспазіцыя.
■ **"Цярноўнік крэсаў"**.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў в. Раўбічы

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.

■ Выстаўка **"Таямніцы дрэва. Разьба па дрэве, чаканка"**.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ ў г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

■ Пастаянная экспазіцыя **"Культура 1-й пал. XIX ст."**.
■ Выстаўка работ навучнцаў Магілёўскай ДШМ.

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:
■ **"Мастоцтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."**.
■ **"Старажытная Беларусь"**.
■ **"Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы"**.
■ **"3 крыніц адвечнай прыгажосці"**.

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

■ Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.
■ Тэатралізаваная экскурсія паводле казак Якуба Коласа.
■ Выстаўка **"Імгненні жыцця"** (керамічныя палеткі і медалі з калекцыі А.Рэжава).
■ Выстаўка **"За навуку"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 227 78 66.

■ Пастаянная экспазіцыя

У.Караткевіча).

■ **"Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам"**.
■ **"Спадарожнікі дзяцінства"**.
■ **"Тэатральныя лялькі — госці музея"** (сумесна з Беларускім дзяржаўным тэатрам лялек).

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі:
■ Пастаянная экспазіцыя.
Выстаўкі:
■ **"Пераможцы"**.
■ **"Вітражы партызанскай мудрасці і кемлівасці"**.
■ **"Абаронцам Айчыны"**.

■ **"Загадкавыя фантазіі мора"** (грот палаца).
■ Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
■ **"Чырвоная гасцеўня"**.
■ **"Зала ўрачыстых прыёмаў"**.
■ Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі).

Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў
Экспазіцыя
"Уладальнікі"

ГОМЕЛЬСКАГА МАЁНТКА РУМЯНЦАВЫ І ПАСКЕВІЧЫ

Выстаўкі:
■ Выстаўка кніг **"Мастоцтва для вечнасці"**.
■ Выстаўка **"Духоўная спадчына Гомельшчыны"**.
Паўночнае крыло палаца
Выстаўкі:

выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
■ На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
■ **"Музей крміналістыкі"**.
Выставачная зала:
■ Падрыхтоўка новай выстаўкі.

ГАЛЕРЭІ*

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.

■ Выстаўка **"Чэнта. (Дэ)фрагментацыя"**.
■ Міжнародны біенале акварэлі **"Вада + Фарба"**.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСИТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, Кастрычніцкая плошча, 1 (Палац Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.

■ Выстаўка **"Іншыя цені"** Алега Боклага.
■ Выставачны праект **"3 > 1"**.

КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ Г. ВАШЧАНКІ

г. Гомель, вул. Карповіча, 4, пр. Леніна, 43.
Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя:
■ **"Гаўрыла Харытонавіч Вашчанка"**.
■ Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.
Выстаўкі:
■ Выстаўка **"Саюз Рускіх мастакоў"**.
■ Шведска-беларуская выстаўка карыкатуры **"Сам-насам з кліматам"**.

НАГАДВАЕМ! ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" НА ЧАЦВЕРТЫ КВАРТАЛ 2011 ГОДА!

Падпісныя індэксы: індывідуальная падпіска — 63875, ведамасная падпіска — 638752.

"Водбліскі ваеннай славы" (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — 1-й пал. XX стст.).
Выстаўкі:
■ **"Экспануецца ўпершыню"**.
■ Асветніцка-забаўляльны праект **"Вялікія муміі Егіпта"**.
■ Выстаўка Віктара Нямцова **"Млыны Беларусі"**.

Дом-музей ІЗ'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

■ Пастаянная экспазіцыя **"Гісторыя ІЗ'езда РСДРП"**.
■ Выстаўка Вікторыі Асанавай і Кацярыны Навіцкай **"Падзяка"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

"Жыццё і творчасць Янкі Купалы".
■ Цыкл музейна-педагагічных заняткаў з элементамі тэатралізацыі **"Дзядзька Янка, добры дзень!"** для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка.
■ Інтэрактыўная гульня **"У пошуках Папараць-кветкі"** для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.
■ Міжнародны выставачны праект **"Дзеці Дона малююць Беларусь"**.

Дзяржаўны музей гісторыі Беларускай літаратуры
г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 56 21.

Выстаўкі:
■ **"Свет шчодры. Свет мяне паўторыць..."** (да 80-годдзя з дня нараджэння

ГОМЕЛЬСКИ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца.
Выстаўкі:
■ **"Сучаснае латвійскае мастацтва"**. Да 18.09.2011.

■ **"Прадметы дэкору традыцыйнага жытла: малюнкі на шкле"**. Да 28.09.2011.
■ **"Планета Японія"** Да 02.10.2011.

■ Выстаўка жывапісу Зоі Літвінавай. Да 18.09.2011.
■ Выстаўка падарункаў афіцыйных дэлегацый Гомельскаму аблвыканкаму.
Экспазіцыі:
■ **"Культавыя прадметы"** ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).

Пакой крывых люстэркаў.
■ **"Свет звяроў Гомельшчыны"**.
■ Куток жывых экзатычных рэптылій.
Зімовы сад
Свет субтрапічных раслін і жывёл.
Працуюць рэстаўрацыйныя майстэрні і аддзел па турызме (вул. Кірава, 8).
Гомельскі парк
Прыватная калекцыя галубоў **"Сімвал міру і любові"**.

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

■ Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
■ Пастаянная

ГОМЕЛЬСКИ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Пастаянная

ТЭАТРЫ*

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс.: 334 11 56.
■ 18 — **"Снягурка"** М.Рымскага-Корсакава.

■ 19 — **"Жызэль"** А.Адана.
■ 20 — **"Травіята"** Дж.Вердзі.
■ 21 — **"Стварэнне свету"** А.Пятрова.
■ 22 — **"Яўгеній Анегін"** П.Чайкоўскага.
РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44.
Тэл./факс.: 334 60 08.
■ 19 — **"Хто пакахае мадам?"** А.Шурпіна.
■ 20 — **"Чорны квадрат"** М.Адамчыка, М.Клімковіча.
■ 21 — **"Містэр Розыгрыш"** С.Кандрасова.
■ 22 — **"Нэва-гоць"** С.Бартохавай.
■ 23 — **"Чайка"** А.Чэхава.

■ 24 — **"Воўк-мараплавец"** С.Казлова.
БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР
г. Мінск, вул. Мяснікова, 44.
Тэл.: 200 81 26.
■ 18 — **"Чырвоны Каптурчык."**

Пакаленне NEXT" А.Рыбніківа.
■ 18 — **"Аршын мал алан"** У.Гаджыбекава.
■ 19 — **"Ноч у Венецыі"** І.Кальмана.
■ 20 — **"Аднойчы ў Чыкага"**.
■ 21 — **"Сільва"** І.Кальмана.
■ 22 — **"Стакан вады"** У.Кандрасевіча.
■ 22 — **"Блакітная камяя"** К.Брэйтбурга.

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА — АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА
Выдаецца з кастрычніка 1991 года
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь
Галоўны рэдактар — Людміла Аляксееўна КРУШЫНСКАЯ

Рэдакцыйная калегія:
Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Міхаіл БАРАЗНА, Уладзімір ГЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Кацярына ДУЛАВА, Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Барыс СВЯТЛОЎ, Святлана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя:
Сяргей ТРАФІЛАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), Пётр ОВАД (адказны сакратар).
Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Таццяна КОМАНАВА, Барыс КРЭПАК, Настасся ПАНКРАТАВА, Яўген РАГІН, Ілля СВІРЫН, Антон СІДАРЭНКА.

Спецкарэспандэнты:
Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.
Загадчык аддзела фоталіюстрацыі — Юрый ІВАНОЎ
Карэктар — Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД
Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх.
Тэлефоны:
(017) 290-22-50 (прыёмная)
(017) 286-07-97,
(017) 334-57-23
Тэлефон/факс:
(017) 334-57-35
Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва" Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №02330/0003879 ад 17 красавіка 2009 г.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Тэл. (017) 290-22-50.
Бухгалтэрыя: тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у рэдакцыю павадаюцца сваё прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца работы, зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы.

© "Культура", 2011.
Індэксы 63875, 638752
Наклад 7801
Падпісана ў свет 15.09.2011 у 18.30
Замова 4478
РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом друку".
ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009.
пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

